

Návrh vybraných typových činností HZS ve vztahu ke krizovému řízení vybrané municipality

Bc. Petr Šimoník

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petr Šimoník**

Osobní číslo: **A13332**

Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**

Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Návrh vybraných typových činností HZS ve vztahu ke krizovému řízení vybrané municipality**

Téma anglicky: **A Proposal for Selected Types of HZS Operations in Relation to Crisis Management in a Selected Municipality**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte literární rešerši na téma krizové řízení.
2. Diskutujte o významu a postavení HZS z pohledu řešení krizových situací.
3. Analyzujte vybrané typové činnosti HZS v procesu řešení krizových situací.
4. Realizujte návrh specifických typových činností na základě oblastních specifik municipality.
5. Popište implementaci navrhovaných činností v rámci zvolené municipality.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ŠENOVSÝ, Michail, Zdeněk HANUŠKA a Vilém ADAMEC. Integrovaný záchranný systém. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. ISBN 978-80-7385-007-4.
2. KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. Integrovaný záchranný systém. 3. vydání. Praha: Armex, 2008. ISBN 978-80-86795-59-1. (li) HANUŠKA, Zdeněk. Organizace jednotek požární ochrany. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2008. ISBN 978-80-7385-035-7.
3. ČESKO. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ. Katalog typových činností IZS. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. ISBN 978-80-7385-028-9.
4. ČESKO. HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ. Cvičební řád jednotek požární ochrany. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. ISBN 978-80-7385-010-4. (li) ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
5. ČESKO. Vyhláška č. 247 ze dne 22. června 2001 o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění vyhlášky č. 226 ze dne 1. června 2005.
6. HORÁK, Rudolf. Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Martin Hromada, Ph.D.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

12. ledna 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2015

Ve Zlíně dne 6. února 2015

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

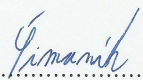
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnaní případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 25. 5. 2015

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce diskutuje postavení HZS v krizovém řízení státu. A to z pohledu legislativního rámce tak z pohledu typových činností a jejich provázání s krajskou úrovní krizového řízení. V praktické části realizuji návrh specifických typových činností, kde zohledňuji oblastní řešení mimořádných událostí v rámci mého zvoleného kraje.

Klíčová slova: Mimořádná událost, krizová situace, krizové řízení, HZS, složky IZS, Toxiny

ABSTRACT

This thesis discusses the position of HZS in the crisis management of the state. And from the perspective of the legislative framework and in terms of the type of activities and their links with the regional level of crisis management. In the practical part of the proposal implements the specific type of activities which takes into account regional solutions to emergency situations within my chosen region.

Keywords: Incident, crisis situation, crisis management, HZS, IZS components, Toxins

Tím to bych chtěl poděkovat vedoucímu diplomové práce, Ing. Martinu Hromadovi, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytl. Dále bych chtěl poděkovat příslušníkům HZS Olomouckého kraje územní odbor Přerov za jejich ochotu a spolupráci. Poděkování patří také pracovníkovi chemické služby, veliteli stanice Mjr. Ing. Radkovi Ocelkovi. A Nrap. Davidovi Šimoníkovi za pomoc při tvorbě modelových situací. A také mé rodině a všem blízkým, kteří mě podporovali po celou dobu zpracování diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HISTORIE POŽÁRNÍ OCHRANY	12
2 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	13
2.1 VYMEZENÍ POJMŮ.....	13
2.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY	20
2.2.1 Krizový zákon	20
2.2.2 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy	21
2.3 FÁZE KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	23
2.4 SHRNUÍ.....	23
3 PRÁVNÍ RÁMEC IZS	24
3.1 SLOŽKY IZS A JEJICH ÚKOLY.....	25
3.1.1 Základní složky	25
3.1.2 Ostatní složky.....	26
3.2 HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR A JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY	26
3.2.1 Generální ředitelství HZS ČR	27
3.2.2 Hasičský záchranný sbor kraje.....	28
3.2.3 Jednotky požární ochrany	28
3.3 ZÁCHRANNÁ ZDRAVOTNICKÁ SLUŽBA	30
3.4 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	31
3.5 ORGANIZACE A KOORDINACE IZS	31
3.5.1 Koordinace složek IZS	32
3.5.2 Taktická úroveň koordinace	33
3.5.3 Operační úroveň koordinace	34
3.5.4 Strategická úroveň koordinace	34
3.6 SHRNUÍ.....	34
4 TYPOVÉ ČINNOSTI SLOŽEK IZS	35
4.1 SHRNUÍ.....	36
5 ROZBOR TYPOVÝCH ČINNOSTÍ	37
5.1 KATALOGOVÝ SOUBOR TYPOVÉ ČINNOSTI SLOŽEK IZS PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU U DOPRAVNÍ NEHODY.....	37
5.1.1 Obsah typové činnosti	37
5.1.2 Popis Typové činnosti	38
5.1.3 Shrnutí	42
5.2 KATALOGOVÝ SOUBOR TYPOVÉ ČINNOSTI SLOŽEK IZS PŘI SPOLEČNÉM ZÁSAHU NÁLEZ PŘEDMĚTU S PODEZŘENÍM NA PŘÍTOMNOST B-AGENS NEBO TOXINŮ	42
5.2.1 Obsah typové činnosti	42
5.2.2 Popis typové činnosti	43
5.2.3 Shrnutí	47
6 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	48
II PRAKTICKÁ ČÁST	49

7	NÁVRH POSTUPU IZS U DOPRAVNÍ NEHODY V OLOMOUCKÉM KRAJI.....	50
7.1	NÁVRH SITUACE.....	50
7.2	POSTUP ŘEŠENÍ.....	51
7.2.1	Obdržení tísňového hlášení.....	51
7.2.2	Využití síly a prostředky IZS	52
7.2.3	Činnosti na místě zásahu	53
7.2.4	Povinnosti velitele zásahu při bezpečnosti na místě zásahu	55
7.3	SHRnutí.....	55
8	ZPRACOVÁNÍ NÁLEZU PŘEDMĚTU S PODEZŘENÍM NA PŘÍTOMNOST B-AGENS A TOXINŮ	57
8.1	NÁVRH SITUACE.....	57
8.2	ŘEŠENÍ SITUACE	58
8.2.1	Úkol OPIS HZS.....	58
8.2.2	Potřebné technické prostředky	58
8.2.3	Činnosti na místě nálezu podezřelého předmětu.....	63
8.3	SHRnutí.....	64
	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	71
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	74
	SEZNAM OBRÁZKŮ	75
	SEZNAM TABULEK.....	76

ÚVOD

V současnosti, což je doba moderních technologií, využívání zdrojů, o kterých se dříve pouze snilo. Je také doba zvýšeného rizika vycházejícího z událostí přírodního charakteru a událostí vznikajících působením člověka. Důvody vedoucí k zvýšenému výskytu přírodních katastrof, průmyslových havárií a teroristických činů, jsou změna klimatických podmínek a nerovnoměrný vývoj společnosti. Průmyslové havárie vznikají kvůli nedodržení stanovených postupů nebo selhání lidského faktoru. A terorismus je téma rozsáhlé literární rešerše, ale nejčastěji se jedná o náboženské útoky. Proto z takových důvodů je třeba zvyšovat bezpečnost. Do té spadá ochrana zdraví, života, životního prostředí a majetku. Právě tyto skutečnosti pomáhá chránit vzniklý integrovaný záchranný systém (IZS). Respektive jeho složky. Jak už z názvu vyplývá, jedná se o propojený systém základních a ostatních složek. Mezi tyto hlavní složky patří Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS ČR) k němu patří ještě jednotky požární ochrany (JPO), další složkou je zdravotnická záchranná služba (ZZS) a Policie České republiky (PČR). Ostatní složky pak nastupují v případě nedostatečnosti lidských sil nebo prostředků. Celý systém se snaží o koordinaci záchranných a likvidačních prací tak, aby co nejvíce zmírňovaly dopady mimořádných událostí případně krizových situací.

Nemůžeme také opomenout krizové řízení. Kde celou jeho problematiku proberu v teoretické části mé práce. Budu se zajímat o postavení HZS ČR právě v procesu krizového řízení, jaké orgány krizového řízení známe a co za povinnosti a práva jim ukládá zákon. Proto provedu soupis a analýzu legislativního rámce krizového řízení. Tohoto řízení je zapotřebí při vzniku krizových situací, ve které se vyvinuly mimořádné události. Ale nemůžeme obecně říci, že se využívá pouze v takových stavech, protože pracuje i na preventivních opatřeních se snahou jim předcházet nebo minimalizovat škody vznikající působením krizových situací. V mé práci se zaměřuji na řešení nevojenských situací a stavů.

Jednou z posledních kapitol teoretické části je kapitola probírající tematiku typových činností. Tyto činnosti vytváří Generální ředitelství HZS ČR a tvoří je pro jednotlivé složky IZS. Ty potom podle těchto činností řeší vybrané typizované mimořádné události. Pomáhají snižovat riziko při záchranných a likvidačních pracích a tím chránit nejen zasahující složky, ale také chrání před dalším stupňováním mimořádné události.

Mým úkolem bylo analyzovat vybrané typové činnosti z pohledu HZS, analyzovat postupy při mimořádné události, úkoly jednotlivých složek, a kdo má v takových případech velící

postavení. Také bych měl zjistit, jak se velitel zásahu rozhoduje a kdo mu pomáhá v případě rozsáhlejšího zásahu. Do rozhodovacího procesu patří také rozvržení místa zásahu, prostředky a síly potřebné ke zdolání vzniklé mimořádné situace.

V praktické části budu vycházet z analýzy mých vybraných a již analyzovaných postupů podle typových činností. Vytvořím dvě modelové situace zasazené do vybraného kraje a hasebního obvodu. Přihlédnu také na reálnost a podmínky při zdolávání situace, k tomu přispějí rady členů HZS, se kterými budu diskutovat mnou navržené modelové situace. Je to proto, že ne vždy se postupy v typových činnostech dají aplikovat přímo na konkrétní situace.

Výsledkem této práce by měl být ucelený soubor informací o tématu krizové řízení, IZS a typové činnosti. S analýzou vybraných a jejich následné použití v téměř reálných podmínkách. Tato práce může sloužit jako edukační pomůcka nebo informativní dokument pro kohokoliv, kdo se zajímá nebo začíná zajímat o toto téma.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE POŽÁRNÍ OCHRANY

V první Československé republice zajišťovali požární ochranu pouze veřejné nebo se jim říkalo komunální požární jednotky z povolání a to jen ve větších městech. V ostatních městských a obcích za hašení odpovídal starosta a dobrovolné hasičské sbory. Tento stav byl neefektivní a zcela nesplňoval potřeby průmyslového státu.

Po válce si požární ochranu převzalo do své působnosti ministerstvo vnitra a plnění úkolů požární ochrany prováděli národní výbory, jejich výkonným orgánem bylo hasičstvo. Poté proběhlo pár změn, které vedly ke zvýšení kvality ale tak i k jejímu snížení. Významnou změnou profesionální požární ochrany docházelo v sedmdesátých letech, kdy se rapidně začal zvyšovat počet technických zásahů oproti požárům. V současnosti práce hasičů nekončí jen u požárů, ale jsou to zásahy u dopravních nehod, při živelných pohromách, vyprošťování osob a odklizení různých druhů překážek.

Jednotky profesionální požární ochrany přebíraly stále větší kompetence v oblastech přípravy státu na mimořádné události. K tomuto byla upravena právní ustanovení zákonem o požární ochraně v roce 1985. Důležitá změna, kde Hasičský záchranný sbor ČR získal svůj název, proběhla v roce 1995.

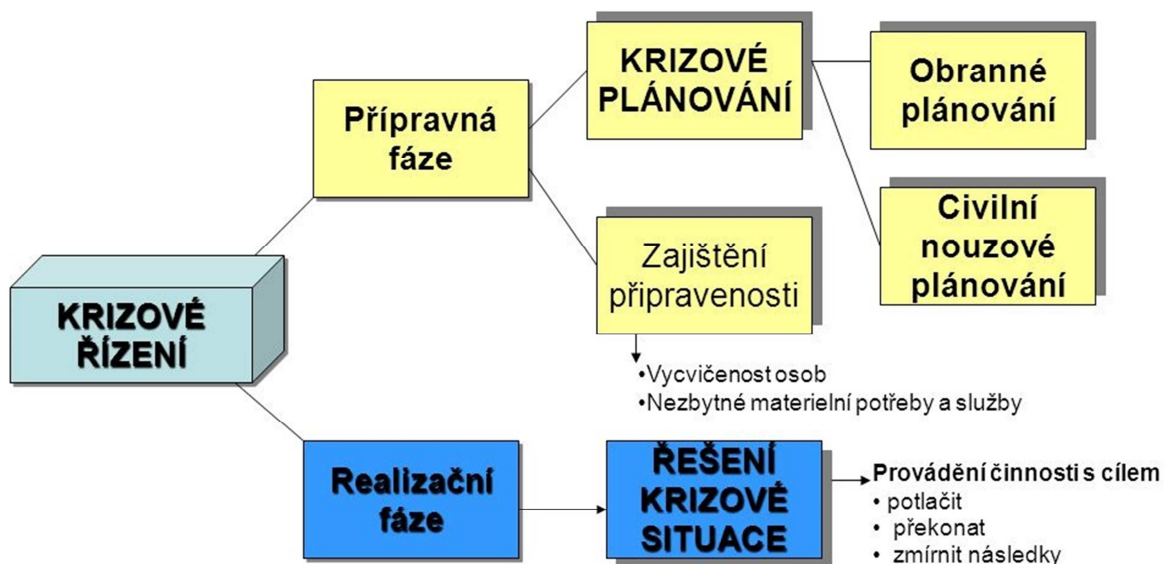
Nyní Hasičský záchranný sbor ČR hraje hlavní roli v přípravě na mimořádné události a nemusí to být jen průmyslová havárie nebo živelná pohroma, ale i na hrozby terorismu. HZS ČR nejen že provádí záchranné a likvidační práce, ale je také hlavním koordinátorem a hlavním článkem integrovaného záchranného systému.

Hasičský záchranný sbor ČR se skládá z generálního ředitelství, které spadá jako organizační část pod Ministerstvo vnitra. Další částí struktury je 14 hasičských sborů kraje dále tam patří Záchraný útvar HZS ČR. Vzdělávací institut zde zastupuje Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku a čtyři odborná učiliště. Dalšími instituty jsou Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, Technický ústav požární ochrany Praha, Opravárenský závod Olomouc a Základna logistiky Olomouc. [1]

2 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

V případě krizové situace je hlavní cíl funkčnost a činnost výkonných složek státu, pro úspěšné zvládnutí krizového období a snížení škodlivých následků je důležitá akceschopnost využívaných sil a prostředků. Nemůžeme opomenout důležitost orgánu veřejné moci, které zastávají důležité postavení v krizovém řízení. Jejich činnost je ukládána Ústavou, ústavními zákony, zákony a prováděcími předpisy. Pro lepší představu si můžeme celý proces graficky zobrazit podle obrázku 1.[15]

Zásadní změnou bylo vytvoření ústavního zákona č. 110/1998 Sb. O bezpečnosti ČR. Do této doby v podstatě neexistovaly jednotné podmínky a pravidla bezpečnosti státu. Ústavní zákon byl přijat po zjištění absence tohoto zákona v roce 1997 při rozsáhlých povodních.[15]

Obrázek 1 Proces krizového řízení [15]

2.1 Vymezení pojmů

Pro lepší orientaci v daném tématu krizového řízení uvedu seznam pojmů s jejich vysvětlením, protože každá zkoumaná oblast využívá různé pojmy a ty je potřeba na úvod popsat.

Základní funkce státu – Zajištění ochrany státem chráněných zájmů a udržitelný rozvoj.

Chráněné zájmy (státu) – Cíle státu, které mají prioritu ochrany. Jsou to životy, zdraví a bezpečí osob, majetek, životní prostředí, technologie, infrastruktura a existence státu.

Bezpečí – pojednává o stavu lidského systému, při kterém je pravděpodobnost vzniku újmy na chráněných zájmech je na nízké úrovni. Předpoklad je takový, že poškození nenastane.

Nebezpečí – je opak bezpečí, to je pravděpodobnost újmy má vysokou pravděpodobnost, z toho vyplývá, že újma zcela jistě nastane.

Bezpečnost – Safety. Seznam opatření pro ochranu a rozvoj lidského systému.

Nebezpečnost – chráněné zájmy mohou být poškozovány za určitých situací látkami, pohromami, procesy a činnostmi. A ty nám udává jejich nebezpečnost. A ta jejich soupisem.

Škoda – můžeme vyjádřit v penězích a je to poškození života, zdraví, bezpečí, životního prostředí, infrastruktury a technologií.

Zranitelnost – je to sklon ke vzniku škody.

Dopad – nepříznivé působení v daném místě a době na chráněné zájmy.

Pohroma – je to škodlivé působení vedoucí k újmě nebo podstatné škodě na chráněných zájmech.

Ohrožení – soubor nejvyšších dopadů pohromy. Na místě, kde se s pravděpodobností objeví škodlivé působení a to v daném časovém intervalu. A to vše se stane se stanovenou pravděpodobností.

Riziko – určená výše dopadů, které byly způsobené největší předpokládanou pohromou v dané lokalitě. Je to tedy pohroma o stejné velikosti, jako je hodnota ohrožení.

Hrozba – výše možnosti výskytu útoku (teroristického nebo vojenského) na určitém místě. Míra pravděpodobnosti vzniku nebo možnosti vzniku stavu, který není žádoucí nebo narušuje vývoj chráněných zájmů z pohledu struktury a funkčnosti.

Nouzová situace – vnik pohromy vyvolané stavem nouzové situace.

Nouzové plánování – soupis opatření, pro předejití a snížení výskytu pohrom a to těm kterým se dá předejít. Nebo snížení dopadů pohrom, těm co nejde zabránit. Také zde patří zavádění opatření důležitých pro zdolání nouzových situací. Dosáhnutí stabilizace události, obnovy a následný rozvoj.

Krizové plánování – také soupis opatření jako nouzové plánování, ale s jiným obsahem. Tyto opatření mají za úkol snížit míru výskytu nouzových situací na přijatelnou úroveň. Krizové plánování umožňuje tyto situace zvládat a také zmírňovat dopady situací na státem chráněné zájmy. Napomáhá obnově a dalšímu rozvoji těchto zájmů.

Hodnocení rizik – spadají do pracovních metod rizikového inženýrství. Využívají deterministické nebo pravděpodobnostní pohledy a to u měřitelných pohrom. U pohrom, kde měření není možné (veřejný pořádek, ekonomika) používáme přístup založený na agregaci statických znaků.

Scénář pohromy – seznam izolovaných a propojených dopadů v prostoru a čase, a ten může vyvolat nebo vyvolá vznik situací, které se mohou lišit od predikované stavu nebo průběhu vývoje systému, jeho struktury a funkčnosti.

Kritická situace – nouzová situace co nastala vlivem kritické pohromy.

Opatření – napomáhá k odvrácení a snížení dopadů pohromy v místě a čase. Nebo zajišťuje obnovu a rozvoj chráněných zájmů.

Ochrana – seznam opatření pro udržení a rozvíjení chráněných zájmů. Je zde užít princip opatrnosti.

Odezva – na nouzovou situaci je provedení všech možných opatření vedoucích ke zdolání nouzové situace. Je to tedy stabilizace události, zamezení dalšího rozvoje situace, snížení dalších dopadů.

U předvídatelných pohrom nebo u těch co nastávají postupně, můžeme rozdělit na fáze:

- Bdělost – varování,
- Pohotovost,
- Vlastní odezva.

Prevence – tento soubor opatření nám pomáhá snižovat pravděpodobnost vzniku pohromy nebo nouzové situace. A též napomáhá snížení dopadů pohromy.

Připravenost – je to vytváření scénářů odezvy. Dále zajištění potřebných výkonných složek, jejich výcviku a technických prostředků pro uskutečnění plánu odezvy. Připravenost je i požadované vzdělání ve veřejné správě, mezi obyvatelstvem a všech zúčastněných osob.

Řízení – obecně platí, že je to postup a provádění úkonů k vyhledání řešení problému. Řízení obsahuje činnosti jako je plánování, vedení a ukládání pracovních činností lidí, rozdělení prostředků, kontroly stavu a aplikace preventivních opatření.

Řízení rizika – vychází z obecného řízení, jen s tím že plánování organizování a kontrola zdrojů organizace za účelem minimalizace ztrát, škod, zranění nebo usmrcení osob vyvolaných pohromou.

Řízení bezpečnosti – také má základ postavený na obecném řízení. Akorát je prováděno za účelem dosahování požadované úrovně bezpečnosti.

Krizové řízení – je to řízení, které má za cíl předcházet krizovým situacím, připravovat se na jejich zvládnutí, zajistit připravenost orgánů krizového řízení na krizové situace a zajištění obnovy chráněných zájmů.

Nouzový plán – využívá se pro uplatnění cílů nouzového řízení, je základním podkladem. Udává postupy pro předcházení pohrom a činnosti vedoucí ke zvládnutí nouzových situací s minimalizací ztrát.

Krizový plán – tento plán slouží k implementování požadavků krizového řízení. Stanoví postup zamezení pohromám a postupy jak zvládnout probíhající krizovou situaci s dopady, které můžeme považovat za přijatelné.

Havarijní plán – dokument, ve kterém je popsán přesný postup činnosti a opatření při vzniku havárie, vedoucích ke zmírnění nebo odstranění důsledků havárie na životy, zdraví a životní prostředí. A to vše s použitím veškerých opatření.

Havarijní plán kraje – je to plán provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje. Ten zpracovává krajský úřad, tak aby zajistil dostatečnou přípravu na mimořádné situace a jejich zdolávání.

Mimořádná událost – vzniká jako nežádoucí působení sil a jevů. Ty mohou být vyvolány činnostmi člověka, přírodním působením, ale také havárií ohrožující životy, zdraví majetek nebo životní prostředí a musejí být vykonány záchranné a likvidační práce.

Krizová situace – je mimořádná událost, u které se vyhláší stav nebezpečí nebo nouzový stav a stav ohrožení státu.

Havárie – je to mimořádná událost, nastává v souvislosti s provozem technických zařízení a budov, při manipulaci se škodlivými a chemickými látkami. Také může vzniknout při přepravě těchto látek nebo zacházení s nebezpečnými odpady.

Bezpečný prostor – oblast, kde ve které je míra rizika zasažení mimořádnou události na přijatelné úrovni.

Proaktivní řízení – druh řízení, kde hlavním cílem je provádět prevenci pro odvrácení nebo snížení škodlivých jevů. Napomáhá zvládat očekávané nebezpečné jevy.

Reaktivní řízení – u tohoto typu řízení odstraňujeme problémy v době, až vzniknou.

Bakteriologické a toxinové zbraně – jejich poškozující účinek vychází z vlastností biologických agens a toxinů. Ty poškozují zdraví lidí, zvířat nebo způsobují jejich smrt, nebo poškozují rostliny a způsobují hospodářské škody. Jsou to materiály, obsahující biologické agens nebo toxiny, které nejsou určeny pro profylaktické, obranné nebo mírové účely. Také je to zařízení nebo přístroj vytvořený tak aby šířil biologické agens a toxiny. Jsou to i lidé záměrně nakaženi takovými látkami za nepřátelským účelem nebo pro užití ve vojenském konfliktu.

Biologická agens – organismus přírodní i upravený. Při jeho záměrném použití může vyvolat smrt, nemoc nebo zneschopnění osob a zvířat. Také způsobuje úhyn a poškození rostlin.

Toxin – látka vyrobená z organismů i mikroorganismů, přírodní nebo upravená a způsobuje smrt, nemoc nebo poškodit zdraví lidí, zvířat nebo rostlin.

Bezpečnostní rada kraje a obce – je to koordinační orgán v přípravě se na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje bývá hejtman a v Praze primátor. U obce je to starosta.

Bezpečnostní rada státu – je složena z předsedy vlády a dalších členů vlády. Připravuje vládě návrhy prevence k udržení bezpečnosti České republiky.

Civilní obrana – je plnění humanitárních úkolů. To jsou hlásné služby, evakuace, úkryty, záchranné práce, boj s požáry, dekontaminace a ochranná opatření atd. Cílem úkolů je ochránit obyvatele před nebezpečím, odstraňovat následky pohrom nebo nepřátelských vojenských akcí a vytvářet podmínky pro přežití.

Místo zásahu – je to prostor, kde se předpokládá působení vlivů mimořádné události. Proto se v tomto místě provádí koordinované záchranné a likvidační práce.

Evakuace – rozumí se tím přesun lidí, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického vybavení a strojů a materiálu pro nutnou výrobu. Nebo odsun nebezpečných látek z riziko-

vých míst. A to z místa mimořádné události do míst se zajištěným ubytováním a stravováním, pro zvířata je to náhradní ustájení a uskladnění pro věci.

Evakuační středisko – orgán pro řízení evakuace, je to zařízení zjevně označeno nápisem a je umístěno mimo evakuační prostor. Zařízení zajišťuje vše potřebné pro přežití obyvatel a další přepravy, evidence a rozdělování evakuovaných obyvatel.

Hospodářská opatření pro krizové stavy – jsou to opatření organizační, materiální nebo peněžní. Jsou přijímány správním úřadem v krizových stavech, s cílem zajistit nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb. Určených pro udržení základních lidských potřeb fyzických osob na území ČR. Dál pak pro podporu výkonných složek (ozbrojené síly, HZS a havarijní služby) a zajištění funkčnosti státní správy. [13][14]

<i>Druh</i>	<i>Vyhlašující orgán</i>	<i>Důvod</i>	<i>Územní rozsah</i>	<i>Časová účinnost</i>	
Stav nebezpečí	Hejtman	Ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, IZS nebo subjektu kritické infrastruktury	Celý kraj nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné jen se souhlasem vlády	Nevojenské
	(primátor hl.m. Prahy)				
Nouzový stav	Vláda (předseda vlády)	V případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost	Celý stát nebo jeho část	Nejdéle 30 dnů; prodloužení je přípustné po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny	
Stav ohrožení státu	Parlament na návrh vlády	Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy	Celý stát nebo jeho část	Bez omezení	
Válečný stav	Parlament	Je-li ČR napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení	Celý stát	Bez omezení	

Tabulka 1 Krizové stavy [16]

2.2 Právní předpisy

Tato část kapitoly bude pojednávat o právním rámci krizového řízení a krizového zákona.

2.2.1 Krizový zákon

Jedná se o zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, účinný od roku 2001 jednotně nazýván jako krizový zákon. Ten prošel několika novelami, poslední je z roku 2014 novela č. 64/2014 Sb. a to v souvislosti s přijetím kontrolního řádu. Zákon tedy stanovuje působnost a pravomoci státních a samosprávných orgánů. Fyzickým a právnickým osobám udává povinnosti při přípravě na krizové situace a to ty nesouvisející s obranou ČR před vnějším napadením. Zákon přímo definuje krizové řízení. Uvádí ho jako soupis řídicích činností zainteresovaných orgánů, co jsou zaměřené na analýzu a vyhodnocení rizik, plánování, organizování a uskutečňování a kontrolní činnosti ve spojení s průběhem krizové situace. Příslušnými orgány jsou orgány krizového řízení: [16]

- Vláda ČR,
- Ministerstva a jiné správní úřady,
- Česká národní banka,
- Orgány kraje a další orgány s působností na území kraje,
- Orgány obce.

Vláda ČR je nejvyšším orgánem krizového řízení, jejím úkolem je zajistit připravenost na krizové situace, při řešení takovýchto situací nebo ochranu kritické infrastruktury. Tento nejvyšší orgán ukládá ostatním uvedeným orgánům úkoly, řídí je a kontroluje. Vláda si také sestavuje Ústřední krizový štáb a ten využívá k řešení krizové situace.

Ministerstva a jiné správní úřady také zajišťují připravenost na KS, ale pouze v jejich působnosti. Také je zde uvedeno jaké specifické postavení má Ministerstvo vnitra ČR. Které sjednocuje oblasti krizového řízení, organizuje přednášky a podílení na získávání odborné způsobilosti pracovníků orgánu krizového řízení. Také zastává koordinační činnost HZS ČR v krizovém řízení a dále pak i v oblastech veřejného pořádku a složek PČR.

Orgány kraje a další orgány s působností na území kraje hlavním článkem je hejtman. Hejtman kraje tedy zajišťuje připravenost kraje na řešení krizových situací. Sestavuje bezpečnostní radu kraje, krizový štáb kraje, schvaluje krizový plán kraje a požaduje od HZS kraje podávání informací. Jako orgán kraje je zahrnut i Hasičský záchranný sbor kraje, ten má za úkol udržovat spolupráci mezi správními úřady a obcemi v kraji. Musí vést seznam zdrojů

rizik. Tím provádí i analýzy ohrožení. Je zpracovatelem krizového plánu kraje a navíc zpracovává plán i pro obce s rozšířenou působností. Mimo jiné plní úkoly zadané Ministerstvem vnitra a hejtmanem v rámci krizového plánu obce s rozšířenou působností. HZS kraje také shromažďuje informace o kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení. Důležitým úkolem je tvorba podkladů pro krizové štáby kraje a obce s rozšířenou působností. Také zajišťují preventivně výchovnou činnost v oblasti ochrany obyvatelstva, organizuje evakuace, nouzové ubytování, zásobování pitnou vodou a humanitární pomoc. Také hospodaří s materiálem civilní ochrany. A také provádí kontrolu staveb zahrnutou do požadavků civilní ochrany v kraji.

Orgány mající územní působnost jsou dále Bezpečnostní rada kraje a bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností. Obě rady jsou nápomocným orgánem zřizovatele při přípravě na KS. Hejtman je předsedou BRK a má právo jmenovat členy. U obce je to starosta a také má právo jmenování členů. Bezpečnostní rady jak kraje, tak i obce s rozšířenou působností projednávají a zkoumají stav bezpečnosti a připravenosti na KS v území kraje nebo správním obvodu.

Ústřední krizový štáb, jehož složení a činnost schvaluje vláda, je to její pracovní orgán v krizovém řízení.

Krizový štáb kraje krizový štáb obce s rozšířenou působností. Zřizovatel ho svolává jako svůj pracovní orgán při řešení KS. Předsedou je hejtman nebo starosta a jmenují si členy sami.[16]

2.2.2 Systém hospodářských opatření pro krizové stavy

Každý typ krizové situace vyžaduje různá opatření pro rychlé a efektivní zvládnutí. K tomu slouží systém hospodářských opatření pro krizové stavy (zkráceně HOPKS) patří do bezpečnostního systému ČR a používá se pro dodání materiální podpory řešení KS. Je to soubor organizační, materiální nebo peněžní opatření, která přijímá správní úřad v krizových stavech. Jsou dodávány důležité výrobky, práce nebo služby, bez kterých by nebylo možné KS zvládnout. Celý tento proces se opírá o zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. Jeho cíle jsou:

- Základní životní potřeby osob na území ČR,
- Podpoření ozbrojených sil, HZS a havarijních služeb,
- Podpora výkonu státní správy.

V ČR se HOPKS váže na krizové řízení a užívají se dvě metody krizového managementu.

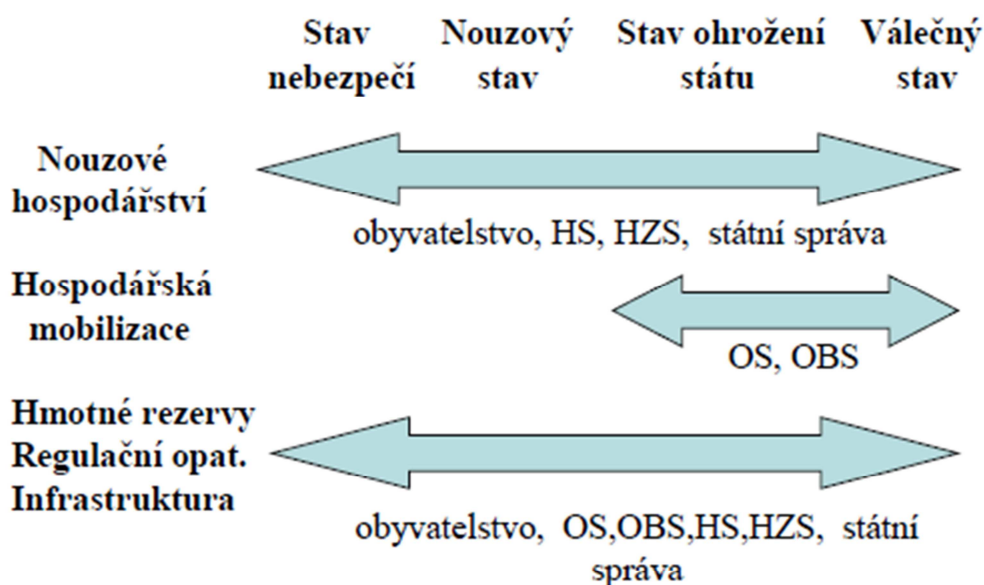
Princip subsidiarity. Zde se považuje krizová situace, jako záležitost nejnižších orgánů krizového řízení to jsou krajské a obecní úřady. Až v případě zjištění nedostatečnosti sil a prostředků ke zvládnutí situace. Zapojí se orgány vyššího stupně krizového řízení.

Dalším principem je princip kontinuity. Vychází ze stavu před krizovou situací. To znamená, že dodávky nutné pro uspokojení skupin při KS se snaží udržet a zachovat stále stejný postup dodání. Ve fázi nedostatku dodávaných prostředků od dodavatele přidávají se dodávky od jiných zdrojů, které vznikají speciálně pro tyto účely. To mohou být dodávky ze státních hmotných rezerv, pomoc jiných nebo pomoc ze zahraničí. [15]

HOPKS systém se skládá z pěti částí:

- Nouzové hospodářství,
- Hospodářská mobilizace,
- Státní hmotné rezervy,
- Infrastruktura k udržení HOPKS,
- Regulační opatření.

Základní části systému HOPKS v krizových stavech, které se vážou na jednotlivé skupiny nám ukazuje obrázek 2.

Obrázek 2 Uplatnění základních částí systému HOPKS[15]

2.3 Fáze krizového řízení

Jednotlivé fáze mají své vlastnosti, a proto musí být založeny na způsobilých datech a hodnoceních.

- Prevence – předcházení pohromám a dopadům pohrom či snížení následků pohrom na chráněné zájmy.
- Připravenost – zvážení možných pohrom na daném území, areálu atd. získání poznatků a jejich analýza a následné vytvoření modelové situace a nácviku na možnou skutečnou událost.
- Odezva – proces zdolávání dopadů pohrom. Odezva znamená uskutečnit ideální scénář pohromy, tím v podstatě docílit minimálních nebo adekvátních ztrát.
- Obnova – návrat do stabilního stavu a následné zaměření na rozvoj. [13]

2.4 Shrnutí

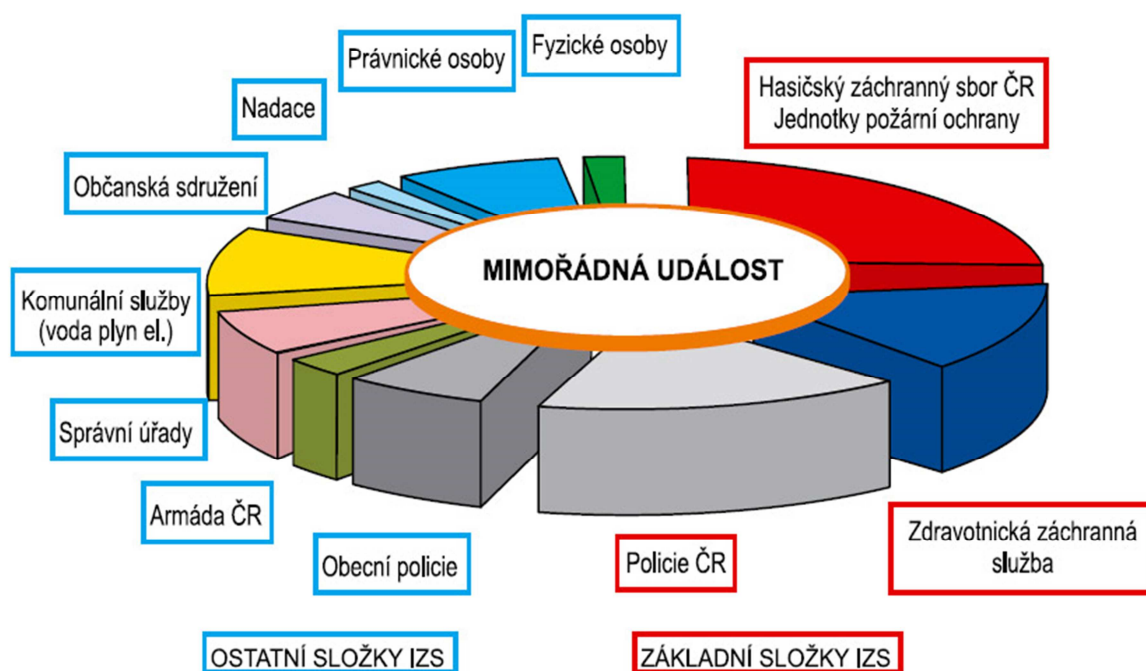
Tato kapitola měla za cíl vysvětlit co to je krizové řízení. A jaké postavení v tomto procesu má HZS ČR a složky IZS. Uvedl jsem také vymezení pojmů, pro lepší uvedení do rozebraného tématu. Právní rámec nám ukazuje, o jaké právní předpisy se krizové řízení opírá a jaké má práva a povinnosti. Orgány tohoto řízení, kdo to jsou a jaké úlohy plní, jsem také uvedl. Tato kapitola sjednotila informace o krizovém zákoně a krizovém řízení s hospodářskými opatřeními pro krizové stavy.

3 PRÁVNÍ RÁMEC IZS

Základní povinnosti v oblasti požární ochrany fyzických a právnických osob vymezuje zákon č. 133/1985 sb., ten ve znění pozdějších novel je stále platný. Také upravuje působnost hasičů na kontrole dodržování právních předpisů. Další významnou změnou bylo rozšíření pravomocí Ministerstva vnitra ČR o krizové řízení, ochranu obyvatelstva, nouzové plánování a IZS. Dalšími legislativními úpravami, o které se HZS ČR opírá, jsou zákony č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ten to právní předpis stanovuje působnosti, oprávnění a povinnosti všech subjektů. Vyhláška č. 328/2001Sb. o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému,

ve znění vyhlášky č. 429/2003. v této vyhlášce jedná o koordinaci záchranných a likvidačních prací a činnosti OPIS IZS. Vyhláška č. 380/2002Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Ta se zaměřuje na oblast ochrany obyvatelstva a pojednává o evakuaci, varování, ukrytí a nouzovém přežití obyvatel. Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 8. října 2004 č.j.: PO–365/IZS–2004 ta stanovuje jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce. A následné uvedení do stavu pohotovosti. Máme také metodickou pomůcku Ministerstva vnitra č. j.: PO – 1590/IZS – 2003 v té se doporučují pro jednotné rozlišení a vymezení preventivních, likvidačních, záchranných a asanačních prací spojených s MÚ.

Tento systém vznikl kvůli potřebě každodenní spolupráce jednotlivých složek (obrázek 3) při řešení mimořádných událostí. IZS je to koordinovaný postup jednotlivých složek při přípravě na mimořádné události a následné záchranné a likvidační práce. Koordinaci celého integrovaného záchranného systému zajišťuje Hasičský záchranný sbor ČR. Operační a informační středisko HZS ČR je ve své podstatě operačním a informačním střediskem IZS. To povolává a nasazuje síly a prostředky v svých lokalitách. Koordinaci na strategické úrovni řídí krizové orgány krajů a Ministerstvo vnitra.[2]

Obrázek 3 Složky IZS[12]

3.1 Složky IZS a jejich úkoly

Realizace záchranných a likvidačních prací nebo ochrana obyvatelstva závisí na složkách IZS. Postavení, financování a úkoly jednotlivých složek nejsou nijak dotčeny působením v IZS.

Aby mohli provádět záchranné a likvidační práce, potřebují síly a prostředky, což jsou lidské síly, technické prostředky a pracovní nástroje. Pro provádění takových to prací, také potřebují kompetence a ty jim dává zákon podle, kterého se jednotlivé složky řídí nebo zákonem o IZS.

Integrace všech, kteří se mohou zapojit na provádění záchranných a likvidačních prací, je základním smyslem IZS. Každá složka má rozdílné kompetence a síly a spojení těchto částí vede k efektivnějšímu řešení MU.[3]

3.1.1 Základní složky

Základními složkami se rozumí složky udržující neustálou pohotovost pro přijetí ohlášky o vzniku mimořádné události, jsou tedy hlavní páteří celého systému. Přijetím hlášení o MU

na telefonních číslech (150,155,158,112) celý systém aktivujeme. Pak dochází k vyhodnocování MU, odhadujeme rozsah ohrožení a potřebné síly na odstranění události. Následuje neodkladný zásah na místě MU, rychlému zásahu napomáhá rozmístění základních složek po celém území ČR.

Mezi základní složky IZS řadíme Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany, které jsou zařazeny do plošného pokrytí území kraje, dále zde patří Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba. Zákon o IZS dává další kompetence jednotlivým složkám, tak využívají nejen předpisy podle, kterých byly zřízeny. [3]

3.1.2 Ostatní složky

Při situacích, kde na záchranné a likvidační práce nedostačují základní složky. To většinou kvůli nedostatku lidských sil, kompetencí, odbornosti a v případech, kdy není bezprostřední ohrožení života a zdraví využíváme ostatní složky IZS. Ty začleňujeme na základě dohody o plánované pomoci na vyžádání. To je písemně dohodnutý typ pomoci, při uskutečňování záchranných a likvidačních prací, pro obecní úřad s rozšířenou působností, krajský úřad, Ministerstvo vnitra nebo základní složku IZS.

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím,
- v době krizových situací také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic. [3]

3.2 Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany

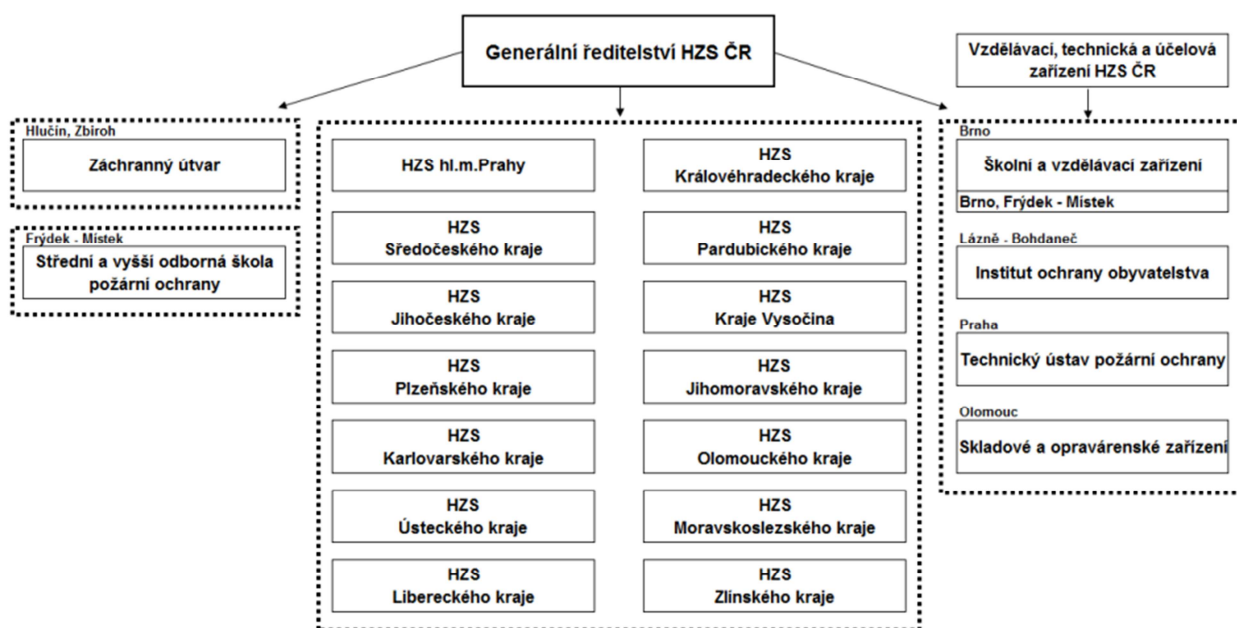
HZS ČR byl vytvořen jako organizační složka státu. Hlavním úkolem HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel, majetek před požáry a účinně provádět záchranné a likvidační práce při MU. HZS ČR plní úkoly na těchto úsecích:

- Požární ochrany,
- Integrovaného záchranného systému,
- Ochrany obyvatelstva,
- Krizového řízení.

HZS ČR spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, právníckými i fyzickými osobami, s mezinárodními a zahraničními subjekty a to při plnění svých úkolů. Důvodem spolupracování je hlavně ustavování práv a povinností pro vzájemnou pomoc a při předávání informací v průběhu MU. HZS ČR má právo uzavírat s těmito subjekty dohody jménem ČR, které upraví podmínky a typ spolupráce.

Hasičský záchranný sbor tvoří, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR a to je součástí Ministerstva vnitra. Dál pak z Hasičských záchranných sborů krajů, jak vidíme na obrázku 4.

Jednotlivé úkoly plní příslušníci ve služebním poměru a občanští zaměstnanci v pracovním poměru. Počty těchto zaměstnanců stanovuje vláda.[24]

Obrázek 4 Struktura HZS ČR[4]

3.2.1 Generální ředitelství HZS ČR

Generální ředitelství HZS ČR patří pod Ministerstvo vnitra. Tato hlavní část HZS ČR zřizuje vzdělávací, technické a účelová zařízení. Nejvýše postaveným činitelem je generální ředitel hasičského sboru. Ten je jmenován ministrem vnitra. Ministr vnitra také na základě

návahu generálního ředitele jmenuje a odvolává náměstky. Generální ředitel se stará o činnost HZS ČR. Úkolem generálního ředitelství je schvalovat návrhy činnosti HZS ČR a následné kontroly plnění úkolů. Koordinuje přípravy na nevojenské krizové situace, dále pak úkoly nouzového plánování, ochrany obyvatelstva, civilní obrany a IZS. Důležitým úkolem pro správné fungování je předkládání rozpočtu záchranného sboru. Udržuje v provozu operační a informační středisko generálního ředitelství. Provádí kontroly připravenosti a akceschopnosti HZS krajů a zprostředkovává mezinárodní spolupráci.

3.2.2 Hasičský záchranný sbor kraje

Hasičský záchranný sbor kraje je složen:

- Krajské ředitelství,
- Územní odbory HZS kraje s jednotkami kraje,
- Vzdělávací, technická a účelová zařízení.

Organizačně se HZS kraje dělí dále na územní obory. Ty se většinou nacházejí v okresech, pod které spadají.

HZS kraje vykonává státní správu v oblasti IZS, PO, ochrany obyvatelstva a krizového řízení na území kraje. Krajské ředitelství má za úkol plnit funkce zajištění systému výrozumění a varování. Zodpovídá za zpracování plánu evakuace, připravuje havarijný plán kraje, případně i vnější havarijný plány. Provádí odbornou přípravu zaměstnanců a příslušníků v rozsahu daném generálním ředitelstvím.[3]

3.2.3 Jednotky požární ochrany

V České republice máme několik druhů jednotek, které zajišťují požární ochranu.

- Jednotka hasičského záchranného sboru kraje, ta se skládá příslušníků HZS kraje. Ti jsou poté určeni k výkonu služby na hasičských stanicích HZS kraje.
- Jednotka hasičského záchranného sboru podniku. Zde pracují zaměstnanci podniku, buď pro právnické osoby, nebo podnikající fyzické osoby a tuto činnost vykonávají jako své zaměstnání.
- Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, složena z fyzických osob. A činnost v jednotce není jejich zaměstnáním.

- Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku. Opět jsou členové jednotky zaměstnanci podniku právnické nebo podnikající fyzické osoby. Činnost v jednotce není jejich zaměstnání.

Při provádění záchranných a likvidačních prací, hašení požárů nebo jiných MU, za jednotku SDH, se označuje jako konání občanské povinnosti podle zákona č. 262/2006 §202. [5]

Rozložení jednotlivých jednotek PO, odpovídá územní obslužnosti, to znamená dodržení stanovených časů dojezdu. Také vybavení jednotek a jejich vnitřní struktura závisí na stupni nebezpečí. Ve své podstatě je to plošné pokrytí území a celé České republiky (tabulka 2).[6]

Stupeň nebezpečí území obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min a další 1 JPO do 10 min
	B	1 JPO do 7 min a další 2 JPO do 10 min
II	A	2 JPO do 10 min a další 1 JPO do 15 min
	B	1 JPO do 10 min a další 2 JPO do 15 min
III	A	2 JPO do 15 min a další 1 JPO do 20 min
	B	1 JPO do 15 min a další 2 JPO do 20 min
IV	A	1 JPO do 20 min a další 1 JPO do 25 min

Tabulka 2 Základní tabulka plošného pokrytí území ČR jednotkami PO[6]

Stupeň nebezpečí území obce se vytváří na základě ocenění míry rizika při vzniku MU v daném katastrálním území a v závislosti na počtu obyvatel žijících v dané obci. Důležitým faktorem je také typ území a počet zásahů jednotek PO za rok. Předpokládáme vyšší pravděpodobnost požáru nebo jiné MU z důvodu většího počtu obyvatel, rekreační nebo průmyslové oblasti, různé dopravní uzly atd. Taková kritéria nám udávají celkovou pravděpodobnost vzniku MU. Musíme ovšem zohlednit specifika těchto rizik a tím i odlišně zabezpečit dané katastrální území.[6]

Čistá definice PO vychází z toho, že každá jednotka má jistou operační hodnotu. A ta nám udává způsobilost jednotky vykonávat záchranné a likvidační práce a ochranu obyvatelstva. Hodnota závisí době výjezdu po nahlášení události a územní působnosti. Dobu výjezdu můžeme charakterizovat, jako časový úsek mezi vyhlášením poplachu pro dané síly až do jejich vyražení z místa umístění jednotky. Druhým parametrem je již zmiňovaná územní působnost. Ta je nejvhodnější vzdálenost pro příjezd jednoho druhu jednotky PO na

místo zásahu, za čas potřebný k cestě na místo události. Tyto skutečnosti nám vymezují oblast jejího působení. Dobu dojezdu ovlivňují dopravní podmínky a počasí.

Kategorie jednotky PO	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu [min]	2	5	10	2	10	10
Územní působnost [min]	20	10	10	není	není	není
Druh jednotky PO	HZS kraje	SDH obce	SDH obce	HZS podniku	SDH obce	SDH podniku

Tabulka 3 Operační hodnota jednotek PO dle kategorií[7]

V tabulce 3 máme prezentovány operační hodnoty jednotek PO podle kategorie, do které spadají.

- JPO I- III v těchto kategoriích přesahuje územní působnost katastr obce, kde jednotka sídlí.
- JPO IV-VI zde je územní působnost omezena pouze na obec nebo na areál zřizovatele.

Minimální vybavenost a početní stavy jednotek požární ochrany určuje vyhláška č. 247/2001sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění pozdějších předpisů. Techniku zařazenou do požární ochrany mohou používat jen hasiči a to pouze ti co mají osvědčení o odborné způsobilosti pro výkon funkce, kterou zastávají. Nebo mají znalosti a praktické dovednosti, které byli ověřeny. Mají zdravotní způsobilost používat prostředky věcné ochrany a nebyla jim přechodně snížena ze zdravotních důvodů.

Jednotky HZS kraje a HZS podniku pracují ve směnném provozu. A ten se skládá z nejméně jednoho družstva a dalšího potřebného počtu příslušníků.

3.3 Záchranná zdravotnická služba

Hlavní úkol zdravotnické záchranné služby je zajistit funkční a provázaný systém přednemocniční neodkladné péče a to jak na místě události ohrožující život a zdraví, tak i během prevozu zasaženého do zdravotnického zařízení.

I zde stejně jako u HSZ máme plošné pokrytí celého území. Což je po celé ČR do 15 minut. Je tvořena sítí zařízení a pracovišť zdravotnické záchranné služby.[8]

3.4 Policie České republiky

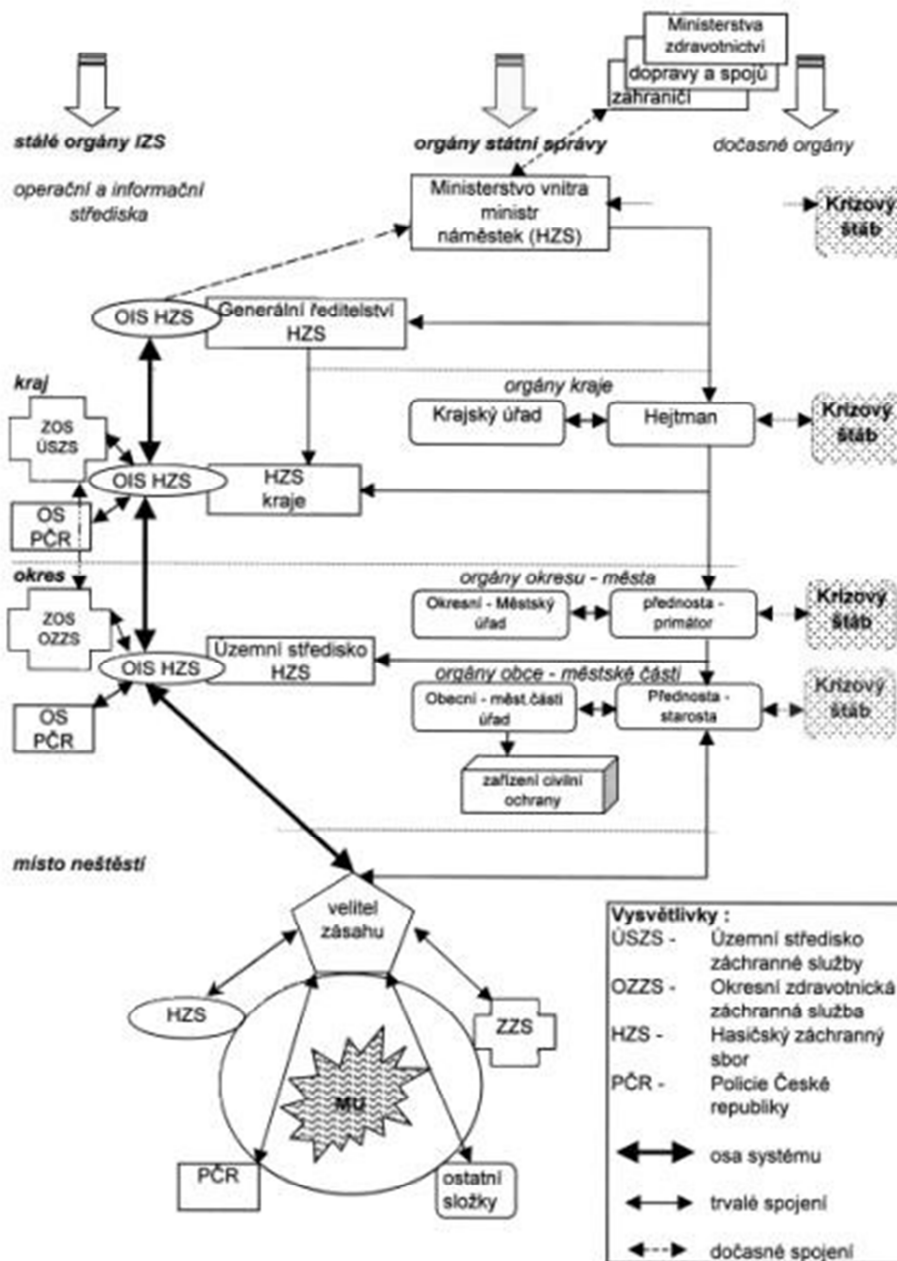
Je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který má za svůj cíl udržovat vnitřní pořádek a bezpečnost v rozsahu stanoveném zákonem. Úkolem je tedy ochrana osob, majetku, veřejného pořádku a předcházení trestné činnosti. Také plní úkoly bezpečnosti svěřené jí zákonem a předpisy EU co jsou součástí právních ustanovení ČR. Policie spadá pod Ministerstvo vnitra a tvoří ji policejní prezidium, útvary celostátní působností, krajská ředitelství a útvary v rámci krajských ředitelství.

- Policie má právo provádět opatření a má oprávnění k některým úkonům,
- Oprávnění zakázat vstup na určená místa,
- Oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor,
- Dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu,
- Služební zákroky pod jednotným velením,
- Poskytování informací. [10]

3.5 Organizace a koordinace IZS

Ke zvládnutí mimořádné události potřebuje maximálně využít dostupných prostředků a sil s využitím řídicích funkcí. Společná kooperace probíhá na třech úrovních:

- Taktické řízení,
- Operační řízení,
- Strategické řízení.

Obrázek 5 Struktura řízení IZS[9]

3.5.1 Koordinace složek IZS

Kooperace vychází z provádění jednotlivých úkolů jako je vyhodnocení druhu a velikosti MÚ. Uzavření místa zásahu a omezování pohybu v místě zásahu. Dále pak záchrana osob,

zvířat nebo majetku ohrožených vlivy MU v některých případech neodkladná evakuace. Zraněným osobám poskytneme neodkladnou zdravotnickou péči, přijmeme opatření pro ochranu záchranářů zasahujících v místě události. To provádíme pomocí rozdělení místa na zóny, zohledníme podmínky zásahu a v případě delšího zásahu vytvoříme místo pro odpočinek sil a stanovíme režim práce. Nebo pokud jsou ohroženy životy zasahujících osob a vznikly by škody vyšší než škody způsobené MU, provedeme přerušení prací. Opětovné nasazení sil, provedeme za podmínek přerušení ohrožení nebo stabilizace situace například ochlazováním nebo hašením. Za část koordinace považujeme také poskytování humanitární pomoci, informací příbuzným osob a poskytnutí veterinární péče zvířatům. Provádí se také dokumentace údajů a skutečností pro vyšetřování příčin vzniku události. Zadokumentování likvidačních prací, to se skládá ze soupisu použité techniky a časového sledu uskutečněných činností.

3.5.2 Taktická úroveň koordinace

Jedná se o koordinaci na místě zásahu, kde řízení složek provádí velitel zásahu. Velitel zde určí podle povahy a závažnosti situace odpovídající stupeň poplachu. A podle toho postupuje dále v řízení záchranných a likvidačních prací do celkového ukončení zásahu. Velitel zásahu také kromě organizace postup zdlouvání MU organizuje spojení mezi místem zásahu a operačním a informačním střediskem pro dané území.

Pro zásah při opravdu velké MU, se zřizuje takzvaný štáb velitele zásahu, ten připravuje rozhodnutí pro velitele zásahu při koordinaci.[3]

Tento štáb se skládá z:

- Náčelníka štábu,
- Člena štábu pro spojení,
- Člena štábu pro týl,
- Člena štábu pro analýzu situace na místě zásahu,
- Člen štábu pro nasazení sil a prostředků,
- Zástupci složek IZS,
- Pomocníci členů štábu. [3]

3.5.3 Operační úroveň koordinace

Na této úrovni probíhá spolupráce mezi operačními středisky složek IZS, téměř nepřetržitě. Účel spolupráce OPIS v rámci IZS je v příjmu a zpracování tísňových zpráv, vyslání potřebných sil a koordinaci postupů OPIS.[11]

3.5.4 Strategická úroveň koordinace

Účel této koordinace je využít všechny síly a prostředky ministerstva vnitra a ostatní právní úřady ve prospěch provádění záchranných a likvidačních prací. A také ochranu obyvatelstva. Strategická úroveň řízení nám pomáhá stanovovat priority při MU a také udržuje a zabezpečuje návaznost záchranných a likvidačních prací.[11]

3.6 Shrnutí

V této kapitole jsem shrnul téměř vše o IZS, z čeho je složena, kdo provádí koordinaci a jakým způsobem. O jaké zákony se opírá, při zdolávání vzniklých mimořádných událostech. Vysvětlil jsem, co plní jednotlivé složky jaké mají práva a povinnosti. Důležitou informací je také vzájemná spolupráce a to díky OPIS a propojené komunikaci. Zjistil jsem, že hlavním velitelem musí být velitel zásahu, případně za něj rozhoduje štáb velitele zásahu, se kterým je ve spojení. Ve většině případů je právě tímto velitele člen jednotky PO. Také zjišťujeme, že hlavní složky IZS jsou rovnoměrně rozmístěné po celém území ČR, ale v případě ostatních složek tomu tak není. V některých místech nemusí být všechny ostatní složky k dispozici. Celkově je tento systém obrovským přínosem pro bezpečnost obyvatel, ale i záchranářů, kteří se mají jasně dané úkoly a nemusí tak přemýšlet a domlouvat se kdo, co bude dělat, ale mohou skoro okamžitě zasahovat a tím snížit možné dopady MU.

4 TYPOVÉ ČINNOSTI SLOŽEK IZS

System IZS je nejdůležitější částí krizového řízení. Je to výkonná složka, která vykonává záchranné a likvidační práce a chrání život, zdraví, majetek a životní prostředí. Stálými orgány jsou OPIS GR HZS a OPIS krajů, ty řídí a posílají síly na místo zásahu při řešení MU. Mimořádná událost je v podstatě každá jiná, tak nemůžeme přesně určit síly a navrhnout scénář pro její řešení. Cílem IZS je efektivní a rychlé odstranění vlivů MU a jejich dopadů. Z toho důvodu se Generální ředitelství HZS snaží určité MU typizovat, tak aby jednotlivé složky měly vymezenou působnost.

Cílem typových činností je jednoduchým způsobem zadat úkoly jednotlivým složkám IZS při koordinovaném zásahu u MU. Dále se v typové činnosti nacházejí odkazy na interní předpisy a obsahuje podstatné právní předpisy jednotlivých složek. Složky si vzájemně odsouhlasí list velitele zásahu a společný list a případné úpravy vlastních norem si sami zabezpečí až do stupně popisu činnosti a kvalifikačních předpokladů osoby. Podmínkou je to, že předpisy musí být nekonfliktní a musí se navzájem doplňovat.

Byl tedy založen Katalog typových činností složek IZS při společném zásahu. Hlavním dozorem je Výbor pro civilní a nouzové plánování, Ministerstvo vnitra má za úkol zpracování a rozšíření mezi jednotlivé složky. Typové činnosti jsou metodickým souborem a formálně je třeba je dodržovat.

Náhradou smluvního ujednání jsou právě tyto typové činnosti. Materiály mají využití i jako edukační pro všechny složky IZS. Důležité jsou taktické nácviky, modelování scénářů, pro zajištění komplexnosti a správné posloupnosti úkonů ve scénáři.

Pro jednodušší orientaci velitele zásahu jsou listy velitele zásahu zpracovány formou check-listů. To z důvodu výskytu mimořádných událostí, ty co se dějí denně, mají velitelé dobře zažity, ale u jiných to nemusí být pravidlem. K tomu slouží právě tato pomůcka. [11]

Zde uvádím přehled typových činností složek IZS při společném zásahu:

- STČ 01/IZS Špinavá bomba,
- STČ 02/IZS Demonstrování úmyslu sebevraždy,
- STČ 03/IZS Hrozba použití NVS nebo nález NVS, podezřelého předmětu, munice, výbušnin a výbušných předmětů,
- STČ 04/IZS Letecká nehoda,
- STČ 05/IZS Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů,

- STČ 06/IZS Opatření k zajištění veřejného pořádku při shromážděních a technopárty,
- STČ 07/IZS Záchrana pohřešovaných osob-pátrací akce v terénu,
- STČ 08/IZS Dopravní nehoda,
- STČ 09/IZS Zásah složek IZS při mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí,
- STČ 10/IZS Při nebezpečné poruše plynulosti provozu na dálnici
- STČ 11/IZS Chřipka ptáků,
- STČ 12/IZS Při poskytování psychosociální pomoci,
- STČ 13/IZS Reakce na chemický útok v metru,
- STČ 14/IZS Amok-útok aktivního střelce. [17]

4.1 Shrnutí

Všechny typové činnosti jsou zpracovávány za účelem typizace jednotlivých událostí. Vytvářet návrhy scénářů. Jejich následné odzkoušení, při kterém se zjistí nedostatky v součinnosti jednotek IZS. Zkouší se jejich obsah, způsob zásahu počet sil. Také se v jednotlivých typových činnostech analyzují problémy a ty se řeší vlastním návrhem nebo zahraničními zkušenostmi. Každý rok se tedy pořádají taktická cvičení na jednotlivé typové činnosti, aby se stále zlepšovala jejich působnost a příslušníci si postupy natrénovali.

Důležité je že GŘ HZS ČR stále vydává další typové činnosti podle vznikajících situací. Takže se dá s jistotou předpokládat vznik dalších a dalších typových činností. Samozřejmě také musí docházet k aktualizaci stávajících.

5 ROZBOR TYPOVÝCH ČINNOSTÍ

Při rozboru typových činností postupuju a vybírám to nejdůležitější z mých vybraných. Výběr jsem provedl s přihlédnutím na počty MU v Olomouckém kraji. Tak jsem zvolil auto-nehodu, na které popisují postup velitele při zadávání úkolů příslušníkům PO a složek IZS. Druhou jsem volil trochu specifičtější. To je nález podezřelého předmětu s podezřením na B-agens a toxiny. Také jsem se zaměřil na velitele a jeho úkoly. A složky povolované na místo nálezu. [25]

5.1 Katalogový soubor typové činnosti složek IZS při společném zásahu u dopravní nehody

I obyčejná dopravní nehoda může přerůst až do krizové situace, proto bylo potřeba typizovat i takovouto zdánlivě banální situaci. V této metodologické pomůcce se právě určí správný a efektivní postup řešení. Dále se ustanovují povinnosti a práva jednotlivých složek, aby nedocházelo k neshodám.

5.1.1 Obsah typové činnosti

1. Titulní list katalogového souboru typové činnosti STČ 08/IZS,
2. Redakční a orientační list katalogového souboru typové činnosti STČ 08/IZS,
3. Změnový list typové činnosti STČ 08/IZS,
4. Společný list složek integrovaného záchranného systému,
5. Příloha společného listu složek IZS – Pojmy a definice důležité pro řešení dopravní nehody,
6. List operačních středisek složek integrovaného záchranného systému,
7. Pomůcky velitele zásahu,
8. Úplný list velitele zásahu,
9. List Policie České republiky,
10. List jednotek požární ochrany,
11. List zdravotnické záchranné služby,
12. List správce komunikace,
13. Přehled vybraných souvisejících právních předpisů, interních předpisů, literatury a zkratk.

5.1.2 Popis Typové činnosti

Dopravní nehoda je MU, která souvisí s provozem na pozemní nebo účelové komunikaci a přímo ohrožuje životy nebo zdraví osob, dále může hrozit vznik nebo už vznikla škoda na majetku případně na životním prostředí a navíc podléhá oznamovací povinnosti.

Začátkem zásahu rozumíme okamžik přijetí oznámení a jeho vyhodnocení operačním střediskem nebo další možností je na požádání příslušníka v místě dopravní nehody o povolání jiné složky IZS. Dopravní nehodu můžeme rozdělit podle míry ohrožení složek IZS. Prvním typem uvažujeme podmínky, při kterých můžou probíhat záchranné a likvidační práce bez zjevného ohrožení života a zdraví záchranářů. Následné likvidační práce provádí složky samostatně po domluvě se správcem komunikace. V tomto případě velitel většinou neřídí nepřetržitě činnosti složek a není vytýčena nebezpečná zóna. [18]

Druhým typem dopravní nehody je nezbytné vyproštění a přesunutí zraněných osob do bezpečné vzdálenosti. Je zde vytýčena nebezpečná zóna, kde záchranářům a osobám účastnících se nehody hrozí nebo jsou přímo ohroženy vlivy dopravní nehody. Ve většině případů je to požár, jinak to může být stav nebo druh okolního terénu, na který je potřeba speciální výcvik nebo vybavení. Na odstranění hrozeb vyvolaných nehodou je potřeba provést neodkladně záchranné a likvidační práce.

Posledním druhem dopravní nehody, uvedeným v této typové činnosti. Je nehoda, u které se objevilo podezření, nebo se ukázala přítomnost nebezpečné látky a z toho důvodu musí zachraňující osoby použít nejvyšší stupeň ochrany. Nutným opatřením je zajištění dekontaminace a dezaktivace záchranářů a zasažených osob, na hranici nebezpečné zóny. Dekontaminační a dezaktivací postupy se v této typové činnosti neuvádí. Pouze uvádí orientační velikosti zón. [18]

- hořlavé kapaliny, louhy, kyseliny - 5m ,
- jedovaté plyny, páry, prachy - 15m,
- látky schopné výbuchu - 30m,
- radioaktivní látky - 50m,
- třaskaviny, rozsáhlá oblaka par - 100 až 1000m.

V uvedených předchozích případech je většinou hlavním koordinátorem HZS ČR a velitelem zásahu je velitel jednotky požární ochrany, pokud na místě nezasahují jednotky PO, je velitel zásahu vedoucí složky, která má právo k provádění převažujících záchranných a

likvidačních prací. Tím je složka, co dorazila na místo nehody jako první. A to do příjezdu první jednotky PO, nebo pokud nepřijede řídicí příslušník dané složky.

Velitel v součinnosti s orgány PČR musí řídit záchranné a likvidační práce v místě události, tak aby byli věcné důkazy a stopy co nevíce zachovalé, pro použití při trestném řízení.

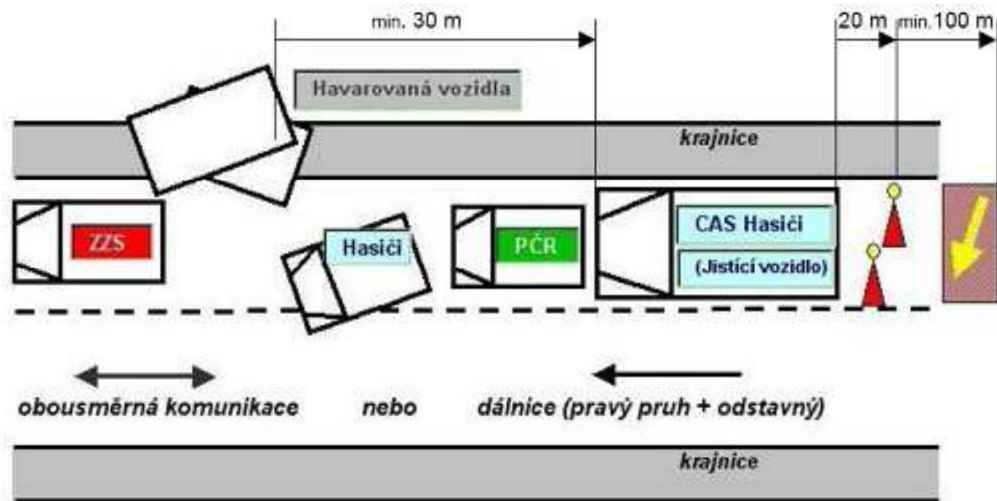
Důležitou částí je popis k jakému cíli by měli vést záchranné práce. Jako první je zajištění ochrany záchranářů a osob pohybujících se v místě nehody. Kritické faktory jsou hlavně auta projíždějící okolo nehody. Následuje uhašení požáru poškozených vozidel, provedení důležitých technických zásahů. To jsou odpojení baterie, vypnutí přídavných topení a zajištění stability vozidla a zamezení pohybu apod. Po splnění těchto úkonů následuje vyproštění a odsun raněných osob. Poskytnutí první pomoci a přednemocniční neodkladné zdravotní péče. Dále pak musí zamezit úniku nebezpečných látek a poškození životního prostředí.[18]

Likvidační práce jsou zde také rozděleny na body. Z nich vyberu ty nejdůležitější. Hned první je transport raněných do zdravotnických center. Zajištění dokumentace a ochranu důkazů pro vyšetřování nehody. Při provádění likvidačních prací se musí řídit doprava, například uzavírka silnice a vyznačení objízdne trasy. Zajištění nebezpečných látek provádíme jejich přečerpání, neutralizaci, u látky jako je olej, který snižuje adhezi pneumatik, se musí provést jejich zasypání. Konečné práce jsou pak odstranění vraků vozidel do míst, kde nezpůsobují překážku v provozu.

Velitel má k dispozici pomůcky ve formě označení vozidel přepravující nebezpečné látky. Taková příloha dokumentu typové činnosti obsahuje popisky a zobrazení varovných tabulek a značek. Jako je obecná varovná tabule, nebo speciální, která obsahuje číslo nebezpečí a identifikační číslo látky. Je zde i výčet výstražných tabulek, kterými se označují nebezpečné látky. A grafické symboly ty slouží na označování kusových zásilek. Všechno toto značení by měl znát každý příslušník složek IZS.

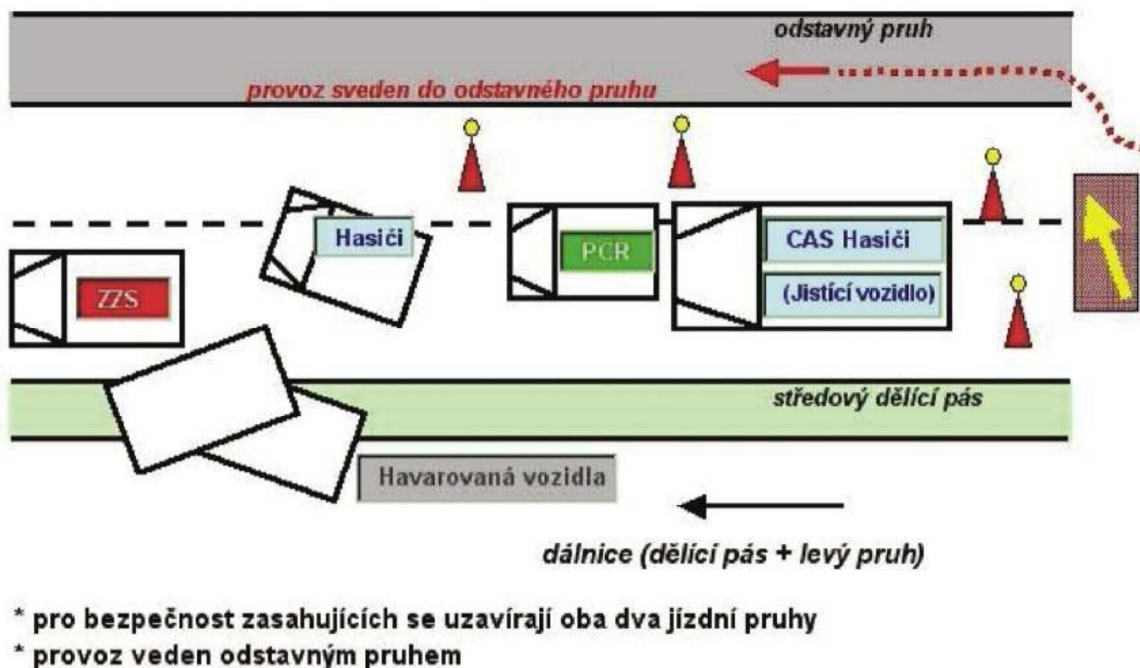
Pro řešení rozestavení vozidel na místě havárie může velitel zásahu využít modelové situace, které obsahuje tato typová činnost. Navrhuje tři varianty a každá je navíc zpracována v dalších čtyřech možnostech, v závislosti na vybavení a počtu zasahujících vozidel. Počítáme s využitím cisternového automobilu (CAS) a rychlého zásahového automobilu (RZA). Tomuto rozestavení zásahových vozidel se říká nárazníkové postavení. Většinou bývá první vozidlo hasičský vůz, který je těžký a má otočené kola tak aby při posunutí nedošlo k ohrožení záchranářů. K posunutí by mohlo dojít následkem kolize s jistícím vo-

zem a jiným projíždějícím automobilem. V první variantě (obrázek 6) využíváme všechny síly a technické prvky složek IZS. Samozřejmě mezi rozestavenými vozidly musí být dostatečný rozestup. Aby vozidla nebránila záchranářům v bezpečném pohybu anebo obsluze jednotlivých vozů.[18]

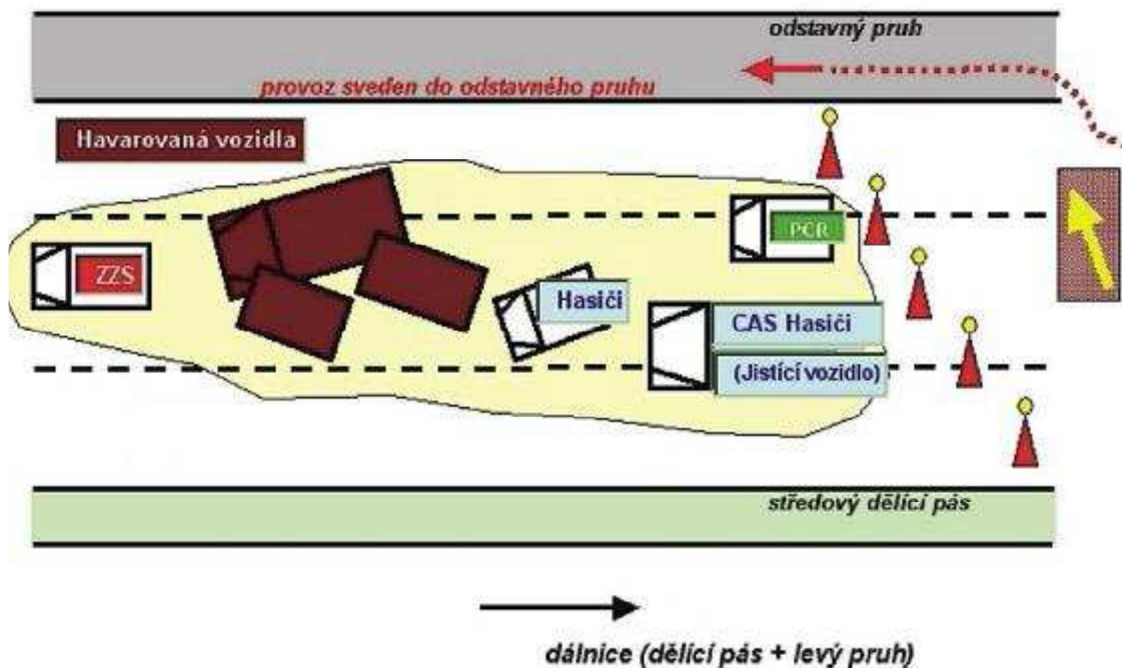
Obrázek 6 Varianta 1A využití všech dostupných prostředků[18]

Varianta 2A zobrazená na obrázku 7 nám ukazuje postavení vozidel na dálnici nebo na rychlostní silnici, kde se nehoda stala u středového pásu. Provoz je sveden na zpevněnou krajnici a dopravní nehoda je označena blikajícími kužely. Také vidíme, že i tady uplatňujeme jisticí vozidlo. V podvariantách máme případy, kdy máme k dispozici jednu nebo dvě CAS. [18]

Obrázek 7 Varianta 2A dopravní nehoda na dálnici [18]

Třetí variantou (obrázek 8) je nehoda v prostředním jízdním pruhu. Opět v případě využití všech sil IZS máme jistící vůz a policejní vozidlo nám pomáhá ujasnit řidičům objízdnu trasu. Ve většině případů se svádí do jednoho pruhu a to na zpevněnou krajnici.

Obrázek 8 Varianta 3A nehoda v středním pruhu [18]

Každý záchranář by se měl držet pravidel při komunikaci s účastníky dopravních nehod a správně komunikovat při vyprošťování osob. Této činnosti napomáhají základní pravidla komunikace s účastníky dopravních nehod, zejména komunikace při vyprošťování osob, které je uvedené v této typové činnosti. V těchto pravidlech se uvádí, jaké projevy se doporučují a jaké ne.

Pro metodologické účely má k dispozici velitel zásahu kontrolní list. Do něj zapisuje sled činností, které zahájil a které jsou už splněny. [18]

5.1.3 Shrnutí

Typová činnost vychází ze zkušeností při zásahu u dopravních nehod. A sjednocuje informace a postupy činností při této MU. Z mého pohledu je tato typová činnost obrovským přínosem, to z důvodu počtu takovýchto nehod. Taková nehoda se průměrně stane každý den. A zasahující složky jsou tedy už dostatečně sešvané a pracují téměř přesně podle této činnosti. Ale i tak je potřeba dále aktualizovat tyto činnosti a posouvat kupředu s vývojem techniky a využívaných vozidel při provozu na pozemních komunikacích.

5.2 Katalogový soubor typové činnosti složek IZS při společném zásahu Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů

Jedná se o typovou činnost, kdy dojde k nálezů podezřelého předmětu a vzniká u něj důvodné podezření na přítomnost vysoce rizikových a rizikových biologických prostředků nebo toxinů. Obě dvě látky svými vlastnostmi a účinky nasvědčují, že mohou být zneužity jako zbraň. Právě na to musí velitel zásahu myslet a co nejrychleji odvrátit nebo alespoň zmírnit následky MU.

5.2.1 Obsah typové činnosti

1. Titulní list katalogového souboru typové činnosti STČ 05/IZS,
2. Redakční a orientační list katalogového souboru typové činnosti STČ 05/IZS,
3. Změnový list typové činnosti STČ 05/IZS,
4. Společný list složek integrovaného záchranného systému,
5. List operačních středisek složek integrovaného záchranného systému a stálých služeb,
6. List velitele zásahu složek integrovaného záchranného systému,
7. List jednotek požární ochrany,

8. List Policie České republiky,
9. List orgánů ochrany veřejného zdraví,
10. List zdravotnické záchranné služby a dalších zdravotnických zařízení,
11. List Armády České republiky,
12. List Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany.

5.2.2 Popis typové činnosti

V této typové činnosti řešíme mimořádnou událost nálezů podezřelého předmětu. Nález bude ohlášen na OPIS buď náhodným svědkem, samotným útočníkem nebo bude objeven podezřelý předmět. To může být kontaminovaná zásilka, volně položený předmět (balík, obálka apod.) v místě kde se shromažďují větší počty lidí nebo objekty spadající do veřejného zájmu. Mezi takové objekty patří školy, pošty, nemocnice a úřady. A tohoto předmětu není znám majitel, původ a účel. A situace navozuje podezření, že se ve skutečnosti jedná o podezřelý předmět.

Případy kdy byl B-agens nebo toxin vypuštěn nenápadně nebo objevení se výskytu infekčního onemocnění nebo epidemie běžných onemocnění či sporadické onemocnění nemocí z cizích států, vzniklo podezření nakažení toxiny nebo B-agens osob, podle fyzických příznaků anebo rozšíření nákazy na rostlinách nebo zvířatech. Na tyto případy se typová činnost nevztahuje. [19]

Začátek zásahu se uvažuje přijetí oznámení a povolání minimálně dvou složek IZS. Velitelem zásahu se stává velitel jednotky PO, ve většině případů je to příslušník HZS ČR nebo nadřízený funkcionář HZS ČR, který má právo přednostního velení. Po příjezdu velitel upřesní stupeň poplachu IZS a rozhodne o povolání nebo odvolání sil a prostředků potřebných na zásah. Zvolí varianty členění místa zásahu. Když rozsah MU bude naznačovat větší potřeby pro řízení, velitel zásahu zřídí štáb velitele zásahu. Velitel zásahu musí spolupracovat s územním orgánem ochrany veřejného zdraví a PČR. Dle potřeby zažádá o spolupráci dalších subjektů:[19]

- Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany (SÚJCHBO),
- zdravotnická záchranná služba (ZZS),
- Armáda ČR,
- specializované pracoviště Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování PČR,

- příslušník územně příslušné správy kraje PČR vyškolený pro šetření mimořádných událostí s výskytem B-agens nebo toxinů,
- další fyzické osoby nebo zástupci právnických osob potřebných k řešení mimořádné události.

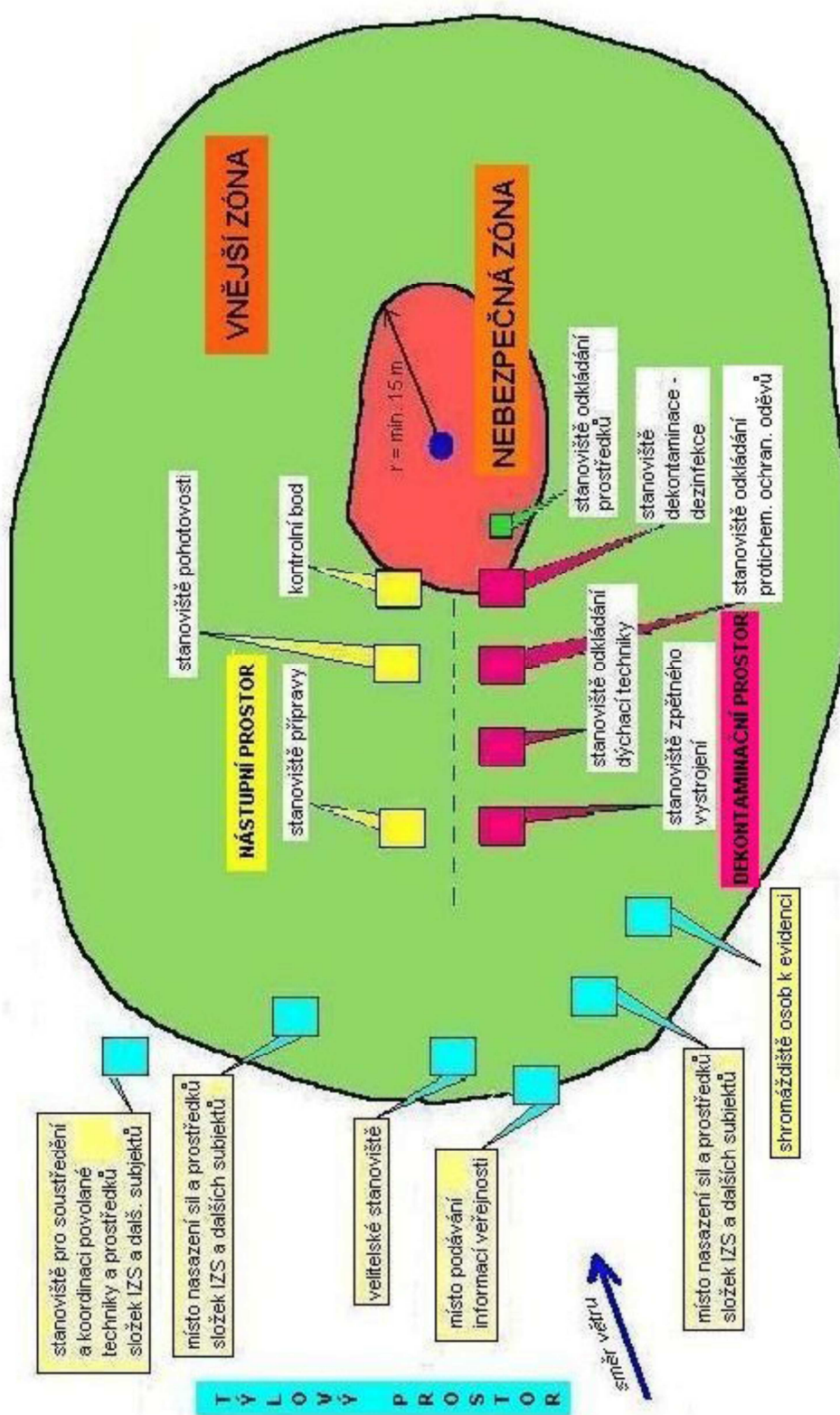
Dalším krokem v povinnostech velitele je stanovení prostoru místa zásahu. Jeto prostor nasazení IZS a také se zde dají předpokládat účinky MU, jinak se tomuto prostoru říká vnější zóna. Velikost se odvíjí od povahy MU a konkrétní situace, tak aby jednotlivé složky IZS nebyli omezovány a měli odpovídající nástupní prostor a místo pro týl. A celkově se zamezilo vstupu nepovolaných osob do místa MU. V této zóně se stanoví také nebezpečná zóna, její velikost se určuje podle charakteru terénu nebo prostoru. Takový nástin jak může takové členění vypadat, máme na obrázku 9. Doporučenou vzdálenosti je poloměr minimálně 15 metrů ve volném prostoru.

Zároveň s těmito činnostmi probíhá samostatné řízení o trestných činech. A tomu musí velitel zásahu předávat informace, když o ně požádá. Také se vyvádí osoby a uzavírá se okolí MU. A další opatření pro ochranu života, zdraví a majetku.

Velitel zásahu řídí pomocí velitele sil a prostředků PČR, zásah například při uzávěře vnější zóny, omezení dopravy. Aby příslušníci PČR mohli provádět zásah v nebezpečné zóně, musejí dostat souhlas od velitele zásahu. Kladně rozhodne, pouze pokud příslušníci PČR jsou způsobilý k používání ochranných prostředků.

Velitel také přikazuje vytvořit evidenci potencionálně zasažených osob. Do které se zanesou všechny osoby opouštějící nebezpečnou zónu.

Následný odběr vzorků v místě nálezu nebezpečného předmětu provádí OOVZ. Jednotky HZS ČR napomáhají pracovníkům k pohybu v nebezpečné zóně s podmínkou způsobilosti a schopnosti pracovat v daném ochranném prostředí.[19]

Obrázek 9 Členění místa společného zásahu IZS[19]

Na zvládnutí dané situace se podle této typové činnosti budou potřebovat síly a prostředky IZS a jejich soupis je zde:

- PČR,
- Jednotky PO,
- ZZS,
- OOVZ,
- SÚJCHBO,
- AČR,
- Další složky podle poplachového plánu IZS.

Typová činnost uvádí jistý obecný nástin činností IZS. V tomto nástinu jsou zahrnuty tři možné varianty rozhodnutí OOVZ (velitele zásahu).

První varianta lidé se propouští domů, proběhne dezinfekce zasahujících členů IZS a zaměstnanců a dochází k ukončení zásahu.

Druhá varianta je přímé dezinfekce na místě, všech potenciálně zasažených osob a tento počet nesmí být větší jak 10. Potom proběhne dezinfekce příslušníků a členů IZS, kteří se podíleli na zásahu.

Třetí varianta u té byla provedena dezinfekce, osoby potencionálně zasažené jsou umístěny na izolaci do doby zjištění výsledků z odebraných vzorků. Přesun lidí do karantény při počtu většího jak 10 ale menšího jak 50, nebo ještě vyššího. Dezinfekce příslušníků, zaměstnanců a zasahujících členů IZS.

V případě potvrzení laboratorních analýz na přítomnost B-agens nebo toxinů, se provede aktivace protiepidemiologických opatření.

Dále se uvádí správný postup dezinfekce ochranných přetlakových oděvů a dezinfekce osob. K tomu se využívá prostředek Persteril v různých koncentracích. Nezapomíná se na dezinfekci povrchů a okolního terénu. [19]

5.2.3 Shrnutí

Nález potenciálně nebezpečného předmětu s podezřením na B-agens a toxiny je v této době vysoce pravděpodobným útokem. Kvůli rozšíření terorismu a k tomu využívané novější technologie. Proto je důležité vědět jak se správně rozhodnout a chovat při nálezů takového předmětu. Právě proto byla vytvořena tato typová činnost. Také je důležitý nácvik možných scénářů a taktické cvičení, aby nedocházelo k neshodám v kompetencích a neefektivní koordinaci, tomu se bráníme typovými činnostmi.

6 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Závěrem teoretické části bych chtěl shrnout vše, co jsem zpracovával. Na začátek jsem uvedl historii požární ochrany, kde jsem stručně popsal systém první požární ochrany a jeho vývoj až k dnešnímu HZS ČR, a co bylo hlavním důvodem takto razantních změn.

Na to navazovalo vytvoření literární rešerše na téma krizové řízení. Tady bylo potřeba uvést vymezení pojmů pro lepší orientaci v případě, že si tuto práci bude číst člověk neznalý tématu. Pokračoval jsem právním vymezením krizového řízení.

Výkonnou složkou krizového zákona je právě systém IZS a na ten jsem se zaměřil, uvedením právních předpisů, o které se opírá. Také jsem popsal jednotlivé složky. Hlavní koordinátor IZS je HZS ČR a tuto složku jsem analyzoval důkladněji. S vymezením jejich postavení v IZS tak i v krizovém řízení.

Následovaly typové činnosti, u nichž jsem popsal podstatu a důvody vzniku. Jaké typové činnosti máme. Dvě jsem si vybral a analyzoval z pohledu HZS ČR.

V praktické části využiji analýzu k vytvoření návrhu typové činnosti v rámci zvoleného kraje a územního oboru.

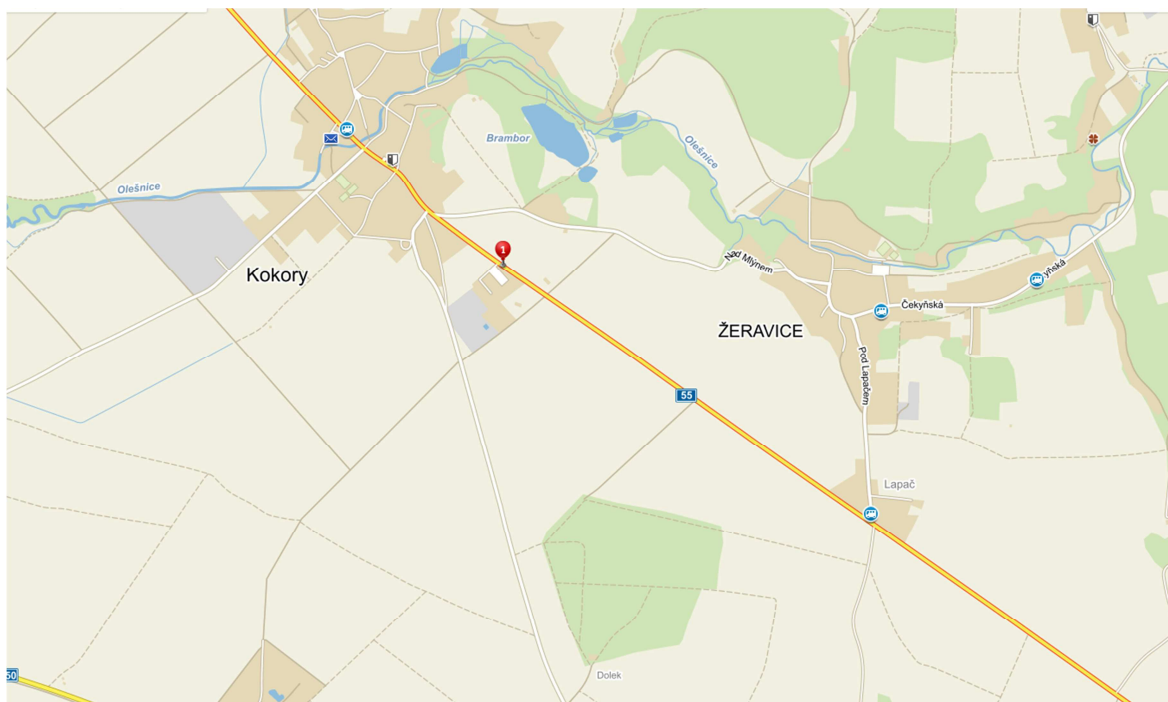
II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 NÁVRH POSTUPU IZS U DOPRAVNÍ NEHODY V OLOMOUCKÉM KRAJI

Dopravní nehoda je asi nejčastější mimořádnou událostí, a proto jsem si ji vybral pro analýzu a zpracování vlastního postupu. Při tvorbě se budu držet typové činnosti a rad zkušeného velitele jednotky HZS Olomouckého kraje územního odboru Přerov. Nejprve uvedu nástin situace, taky aby se blížil co nejpravděpodobnějšímu scénáři skutečné dopravní nehody.

7.1 Návrh situace

Nehoda nastane v místě častých nehod mezi obcemi Kokory a Žeravice. Silnice číslo 55, je to silnice první třídy a hlavní tah ze Zlína na Olomouc. Přesné místo vidíme na obrázku 10. Je to v místě místního motorestu, kde je odbočka na parkoviště. Není tady žádný odbočovací pruh a ani snížená rychlost. Dopravní nehoda vznikne, tak že vozidlo se bude snažit odbočit na parkoviště a vozy za ním neodhadnou vzdálenost a zezadu narazí do odbočujícího vozu.

Obrázek 10 Místo vzniku dopravní nehody [23]

Obrázek 11 Popis rozmístění havarovaných vozů [23]

Na obrázku 11 máme tedy rozložení u nehody, červené vozidlo je tedy odbočující vůz, do kterého zezadu narazilo vozidlo jedoucí za ním a to bylo taky poškozeno nárazem dalšího vozu v koloně. První vozidlo se vlivem nárazu převrátí na stranu a dojde k poškození dveří, takže osoby zůstaly zaklíněné uvnitř. Ve voze se nacházejí dvě osoby, řidič a spolujezdec. Pasažéři jsou silně otřeseni, ale bez viditelného závažného zranění. Zůstávají připoutaní ve voze. V druhém vozidle označeném modře jsou také dvě osoby, řidič je v bezvědomí s podezřením na poranění krční páteře a spolujezdec s lehkým zraněním. Ve třetím voze se nachází pouze řidič ten je pouze otřesen a jenom s povrchovým zraněním. Toto vozidlo je poháněno na LPG. Z převráceného vozu unikají provozní kapaliny. Takže vzniká riziko požáru a poškození životního prostředí. Okolní terén je rovinný a vedle cesty je příkop. V bezprostřední vzdálenosti nehody se nenachází obytná zóna. Budova motorestu je ve vzdálenosti 70m. ohroženy by byla pouze v případě požáru plastových dílů a to nebezpečnými zplodinami. Na druhé straně je pole, které je ohroženo případným požárem. Charakter nehody odpovídá potřebě zásahu základních složek IZS.

7.2 Postup řešení

7.2.1 Obdržení tísňového hlášení

OPIS obdrží tísňové hlášení od svědků autonehody na lince 150. Který nahlásil místo, počet zraněných, druhy dopravních prostředků a jejich polohu. Také je dobré vědět, jestli z vozů neuniká například palivo nebo jiná hořlavina. Pracovníci OPIS na místo vyšlou síly

podle informací získaných od svědků. A dále je instruují o dalších postupech před příjezdem jednotek záchranářů. Tyto informace dále předávají veliteli družstva, který se po příjezdu na místo MU stane velitelem zásahu. V závislosti na charakteru MU, se povolá i jednotka SDH obce. Podle počtu zraněných operační středisko vyšle i zdravotní záchrannou službu. A k nehodě přizve i dopravní hlídku PČR. Pro zajištění plynulosti provozu a vyšetření okolností dopravní nehody.

7.2.2 Využití síly a prostředky IZS

Předběžně OPIS vyšle dvě zmenšená družstva 1+3 s vozidly CAS24 Scania a CAS20 Tatra 815. Vozidlo Scania je předurčeno pro řešení dopravních nehod. Má tedy v sobě vše potřebné pro vyprošťování a stabilizaci vozu. Družstvo 1+3 znamená jeden velitel a tři další hasiči. Trasa má asi 7,5 km a cesta by v ideálním případě měla zabrat deset minut.

Zdravotnická záchranná služba vyšle jedno vozidlo rychlé lékařské pomoci a vozidlo rychlé zdravotní pomoci.

Policie ČR na místě nehody bude řídit dopravu a poté vyšetřovat příčiny a viníka dopravní nehody.

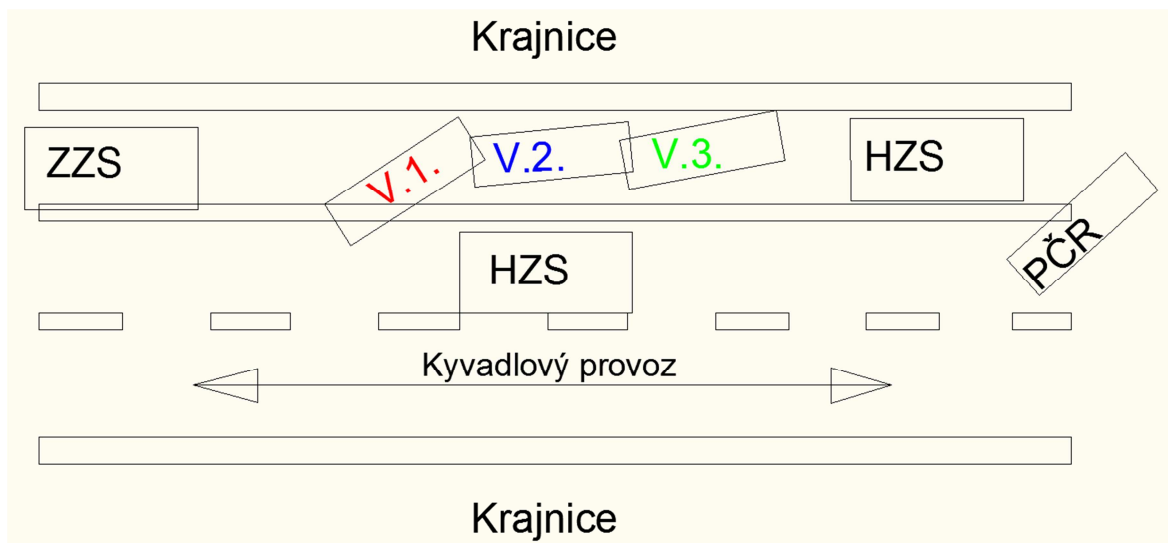
Obrázek 12 CAS24 Scania [23]

7.2.3 Činnosti na místě zásahu

Příjezd na místo nehody by měl být proveden bezpečně s přihlédnutím na možné nebezpečí výbuchu nebo požáru. K tomu by se měli dodržovat dostatečné vzdálenosti pro pohyb záchránářů. Místo jiné se musí zabránit vstupu nepovolaných osob a omezení pohybujících se účastníků nehody. Proto si po příjezdu velitel zásahu určí vnitřní a vnější zónu. Vnitřní zóna je prostor, kde se pohybují pouze zachraňující příslušníci, na tuto zónu navazuje místo pro odložení prostředků k vyprošťování. Vnější zóna je pak zabezpečována PČR a její okraj vede pomyslně kolem celé MU. Nebo povětrnostní podmínky mohou ztížit příjezd, v mém případě se jedná situaci nekomplikovanou přírodními vlivy.

Na místo dorazí, jako první příslušníci HZS okamžitě se postaví do nárazníkového postavení a rozmístí výstražné kužely (ty musejí být umístěny minimálně ve vzdálenosti 50 metrů od zásahového vozidla a to z obou stran nehody) a nechají zapnuté výstražné majáky na vozech. Situace by mohla vypadat jako na obrázku 12, případně ještě doplníme o výstražné kužely. Velitel zásahu (ve vestě označující velitele zásahu) určí dva hasiče, kteří budou řídit dopravu do doby příjezdu PČR.

Strojník provede protipožární ochranu, tak že navede k havarovaným vozidlům přívod tlakové vody (hadici průměru C nebo vysokotlaký přívod) a rozestaví hasicí přístroje a zpěňovací proudnice. Souběžně s touto činností provádí velitel zásahu průzkum místa havárie. Zkoumá okolní terén a vzhled nehody. Další fází průzkumu je kontrola havarovaných vozidel a prohledávání okolí, jestli zde nejsou raněné osoby. Bližší kontrola vozidel jestli z nich neunikají látky, hlavně tedy hořlaviny. Jejich vznícení by mohlo ohrozit zachraňující osoby nebo osoby zaklíněné ve voze. Také se sleduje, zda nehrozí ještě jiné riziko. Například vedení vysokého napětí, plynovod a tak dále. Jako další pak následuje zjištění zdravotního stavu osob účastnících se dopravní nehody. A hledají se možnosti vyproštění osob z vozidel, v případě že nejdou dveře otevřít. Samozřejmě analyzujeme i nebezpečí vycházející z typu pohonu vozidla (LPG). [26]

Obrázek 13 Postavení sil jednotek IZS u DN [23]

Všechny zde uvedené činnosti probíhají najednou. To znamená, že když strojních zabezpečuje požární ochranu tak velitel zásahu provádí průzkum. Dále strojník v rámci protipožárních opatření provede technický zásah na vozidlech.

- Opojení akumulátorů,
- Zastavení vytékání provozních kapalin a to odčerpáním nebo záchytu do nádob.

Potom společně s dalšími hasiči provede zajištění vozidel proti jejich pohybu, k tomu využívá vybavení vozu (rozpěrné tyče, zakládací klíny, podkládací hranoly, stahovací popruhy apod.). Vozidlo musí být stabilní za každé situace. Vozidly se nesmí pohybovat, z důvodu možného dalšího poškození anebo úniku látek do životního prostředí, případně jejich vzplanutí. V. 1. musí tedy zůstat na boku, a jeho stabilizace bude provedena dvěma rozpěrnými tyčemi. Palivo se přečerpá do nádoby a odnese se mimo místo zásahu. U vozidla V. 3. dochází k uzavření tlakové nádoby na LPG pro zamezení úniku plynu nebo výbuchu.

Hasič se zdravotním kurzem mezitím provádí ošetření lidí ve druhém vozidle, řidiči nasazuje krční límec a s pomocí řidiče přesunou na nosítka a pak dále zdravotníkům záchranné služby. Dveře vozu se vypáčí pomocí hydraulického zařízení.

Dochází také k začátku vyprošťování osob z prvního vozidla. Pro postup vyproštění se velitel zásahu poradí s lékařem, ten by měl určit rychlost vyprošťování a koho vyprostit jako prvního. Tak že si zajistíme přístup do vozu a to nejlépe zadním oknem, kde jeho rozbití nepředstavuje ohrožení posádky vozu. Jiná možnost zde nepřipadá v úvahu v důvodu pasažérů připoutaných na předních sedačkách. Při takovém to úkonu je důležité neustále komunikovat s osobami v automobilu a informovat je o tom co se chystám udělat. Tím

předejdeme leknutí a s tím spojených dalších poranění. Oběma osobám nasadíme krční límec a provedeme jejich předběžnou zdravotní kontrolu pro zjištění poranění. Jestli je schopen vylézt z pomoci nebo se bude muset umístit na nosítka. Připoutané osoby se stabilizují a přeříznou se pásy, spolu jezdec musí být umístěn na nosítka z důvodu poranění nohy. Řidič s pomocí opouští automobil.

Všechny poraněné osoby se předávají do péče ZZS ta zajistí jejich stabilizování a následný transport do zdravotnického zařízení.

Příslušníci HZS místo úniku provozních kapalin zasypou absorpční látkou, kterou potom odklidí do pytlů a ekologicky zlikvidují. PČR celou nehodu zdokumentuje a zaeviduje osobní údaje účastníků nehody. Po tomto kroku HZS havarované vozy odklidí z cesty na přilehlé parkoviště. Po odklizení vozidel a sorbentu z komunikace, oznámí velitel zásahu OPIS hlášení o ukončení zásahu a přesunou se zpět na jejich stanici.

7.2.4 Povinnosti velitele zásahu při bezpečnosti na místě zásahu

Velitel zásahu rozhoduje o použití ochranných pomůcek podle míry rizika hrozícího v daném místě nehody. A je jeho povinností ohlídat zda záchranáři tyto prostředky osobní ochrany používají. Rozsah těchto pomůcek je dán právním předpisem a stanovuje minimálně použití zásahového oděvu, zásahové obuvi, zásahových rukavic a zásahová hasičská přilba se staženým hledím. Při podávání první pomoci zraněným pak musí použít latexové rukavice a při pohybu za snížené viditelnosti výstražnou vestu.

Velitel zásahu by měl také pohlídat, zda jsou vozidla dostatečně zajištěna a stabilizována proti nežádoucí změně polohy. A vyprošťování aby bylo šetrné vůči pasažérům, to znamená, že musíme používat metody ohleduplné vůči nim.

Pokud se v místě MU objeví nějaký druh biologického materiálu (krev, tkáň). Je povinen velitel zásahu nařídit dezinfekci místa zásahu. [26]

7.3 Shrnutí

Dopravní nehoda většího charakteru potřebuje na její zvládnutí více sil a prostředků. Proto je potřeba, aby složky byli s postupem sžité. V mé modelové situaci došlo k nehodě tří osobních automobilů se zraněním. Ke zvládnutí takto závažné události je potřeba, aby velitel zásahu byl zkušený a znalý konstrukce vozu. Měl by vystupovat sebevědomě, ale ne arogantně. Rozvážně a energicky rozhodovat o postupech záchranných a likvidačních pra-

cí. I v takto vypjaté situaci, kdy se může stát, že majitel vozu se bude chovat agresivně, musí si velitel potažmo hasič udržet profesionální chování a nedovolit si nevhodné komentáře. Důležitým faktorem je informovat zraněné nebo zaklíněné osoby o tom co dělám a co budu dělat. K tomu jsou také v podpůrných materiálech uvedena základní pravidla pro komunikaci s účastníky dopravních nehod.

Při tvorbě modelové situace jsem vycházel ze skutečných situací a úsek jsem použil, kvůli častému vzniku nehod. V celkovém zpracování jsem vycházel z typové činnosti STČ 08/IZS při společném zásahu u dopravní nehody. A držel jsem se návrhu postupů činností.

8 ZPRACOVÁNÍ NÁLEZU PŘEDMĚTU S PODEZŘENÍM NA PŘÍTOMNOST B-AGENS A TOXINŮ

Nález předmětu s podezřením na B-agens a toxinů je specifitější MU, která může přejít až do krizové situace. Takový předmět může být umístěn na veřejné místo za účelem usmrčení velkého počtu lidí, nebo zásilka určená konkrétní osobě. Nebo se může jednat o vzorky z dob války pro účel nácviku chemického útoku. Takové nálezy se v budoucnu mohou začít objevovat častěji. Hlavní důvod tohoto rozšiřování jsou terorismus a jiné extrémistické organizace.

8.1 Návrh situace

V návrhu postupu řešení MU, se zaměřím právě na nález válečné vzorkovnice BCHL-I. Vzorkovnice obsahuje šestnáct bojových látek, které i se svým stářím mohou být pro člověka značně škodlivé. Jsou to:

- chloracetofenon - skutečná látka,
- benzylbromid - skutečná látka,
- brombenzylkyanid - skutečná látka,
- Clark I (difenylarsinchlorid) - skutečná látka,
- Clark II (difenylarsinkyanid) - skutečná látka,
- Adamsit (difenylaminarsinchlorid) - skutečná látka,
- chlor (použit chloramin, ze kterého se chlor samovolně uvolňuje),
- fosgen - skutečná látka v rozpouštědle,
- difosgen (chloromravenčan trichlormethylnatý) - skutečná látka v rozpouštědle,
- chlorpikrin - skutečná látka,
- yperit (dichlordiethylsulfid) - náhradní látka,
- lewisit (chlorvinylarsindichlorid) – použit terciární lewisit (trichlortrivinyllarsin), fyziologicky neúčinný,
- kyanovodík - skutečná látka v rozpouštědle,
- fosfor – náhražka,
- termit - skutečná látka,
- elektron - skutečná látka.[20]

Bude se tedy jednat o nález ampulek s nápisy zmíněných bojových látek, při úklidu staré stodoly v blízkosti Vojenského újezdu Libavá. Zde se takové nálezy v minulých letech objevovaly. Takové to situace jsou pro HZS a chemickou službu perfektním nácvikem na velmi závažný útok teroristů. Sice jsou osoby, co takový to nález učiní ve smrtelném nebezpečí, ale pokud je nebudou rozbíjet tak ohrožení není takové jako při uložení někde na poště nebo jiném místě.

Situace vznikne, tak že muž při vyklízení stavení otevře bednu s těmito ampulkami. Budu předpokládat jeho duchapřítomnost a nebude se těchto ampulek dotýkat a ani nijak nakládat. Okamžitě zavolá na linku 150 a ohlásí nález těchto neznámých látek. Žádná ampule není rozbitá ani otevřená.

8.2 Řešení situace

8.2.1 Úkol OPIS HZS

V případě přijetí takové zprávy vyšle na místo zásahový vůz chemické ochrany IVECO a dva vozy CAS. A to z důvodu potřeby dvou družstev 1+3 a 1+5. Aby se docílilo minimálního počtu záchranářů. Středisko potom předá informaci o zásahu na střediska PČR a ZZS.

Dále pak středisko informuje krajského řídicího důstojníka a vedení HZS kraje o jaký druh zásahu se jedná. Informace se předává také na OPIS MV-GŘ HZS ČR, orgány obcí a obcí s rozšířenou působností, operační středisko Ministerstva obrany a SÚJCHBO. Plní požadavky velitele na počet sil a prostředků.

8.2.2 Potřebné technické prostředky

Chemický průkazník CHP-71 (obrázek 14) je vybavením chemického vozidla. Tento přístroj je určen k detekci těchto látek:

- Yperit,
- Fosgen, kyanovodík, chlorkyan,
- Nervově paralytické látky.

Tento detekční přístroj, pracuje na principu nasávání vzduchu přes průkazníkové tyčinky. Podle zabarvení se pak určuje, o jakou látku se jedná. K přístroji se dá připojit i prodlužovací sonda, pro nasátí vzduchu přímo z konkrétního místa.[21]

Další detekcí jsou detekční papírky (obrázek 15), ty dokáží zjistit přítomnost bojové látky, pesticidu a i neznámých látek založených na schopnosti inhibice.

Obrázek 14 Detekční přístroj CHP-71 s detekční trubičkou [23]

Pro vstup do zamořených míst musí být hasiči vybaveni ochrannými pomůckami v podobě přetlakového obleku OPCH-90 (obrázek 16). Plně hermeticky uzavřený s panoramatickým hledím je protichemický, protibiologický, plynotěsný a protiradiační. A celý tento oblek odpovídá normám ČSN EN 340, 464, 465 a 466. Životnost obleku je 10 let po pěti letech se provádí revize. Oblek si obléká záchranář ve standartním zásahovém oblečení vyjma bot. Může mít přilbu i dýchací masku s vzduchovou lahví na zádech.

Obrázek 15 Detekční papírky [23]

Obrázek 16 Přetlakový oblek OPCH-90 [22]

Obrázek 17 Vybavení vozidla IVECO CHA-2 [23]

Na obrázku 17 máme detail umístění obleků a dýchacích přístrojů s náhradními vzduchovými lahvemi. Ve voze je umístěna dekontaminační sprcha. Nádoby na kontaminované předměty a použité obleky. Také mají i absorpční a dezinfekční látky. Jako dekontaminační prostředek se nyní používá přípravek Hvězda na místo Persterilu a chloraminu. Jeto bakteriocidní, fungicidní, virucidní a sporicidní. Prostředek je dvou složkový a hlavně se používá v dekontaminační sprše.

Obrázek 18 Dezinfekční přípravek Hvězda [23]

Obrázek 19 Dekontaminační sprcha [22]

8.2.3 Činnosti na místě nálezu podezřelého předmětu

Po příjezdu na místo nálezu velitel zjistí směr větru a podle toho určí, kde bude postavena dekontaminační sprcha. Dál vyhodnotí počet potenciálně kontaminovaných osob v našem případě je to pouze muž, co objevil neznámé látky.

Ihned nato rozdělí místo zásahu na zóny, ze kterých vykáže všechny osoby, co tam nemají co dělat. Mezi tím ustanoví dva záchranáře jako průzkumný tým a dva jako jistící skupinu a další dva příslušníci začnou stavět dekontaminační sprchu a to na kraji nebezpečné zóny. U nástupní zóny bude jeden příslušník pomáhat při oblékání ochranných oděvů.

Po příjezdu PČR velitel zásahu jim uloží uzavřít hranici vnější zóny.

Průzkumná skupina mezitím vstupuje do objektu s detekčními přístroji a o svém postupu informuje velitele zásahu. Po nalezení předmětů provádějí prohlídku ampulek (jejich vzhled, porušenost, názvy látek atd.). Po tomto prohlédnutí zapnou detekční přístroj a pomocí papírku zjišťují přítomnost toxinů. Při měření byla zjištěna přítomnost nebezpečné chemické látky Iperit. Tuto informaci ihned předají veliteli zásahu, který nařídí dekontaminaci osoby, co našla nebezpečné předměty. Muže se předtím ujali hasiči v ochranných oblecích a udržovali ho na hranici nebezpečné zóny, samozřejmě ho pozorovali, zda se u něj neobjevují jisté fyziologické projevy otravy nebo zasažení látkou. Po této informaci všechno oblečení muže umístili do nádoby na kontaminované věci, doklady, ceniny samostatně a muže ve sprše dekontaminovali a předali ho do péče lékaře. Dekontaminace pokožky probíhá omýváním nebo postříkem dezinfekční látky. [26]

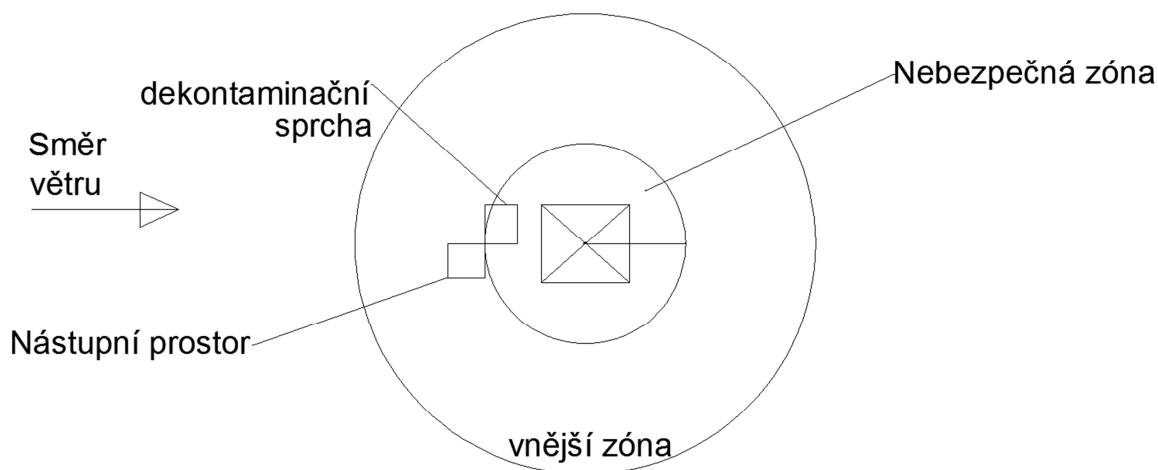
Obchodní název dezinfekčního prostředku	Způsob aplikace pro oděvy	Dezinfekce hasiče v ochranném protichemickém přetlakovém oděvu	Dezinfekce pokožky osob
Persteril 36 %	dekontaminační sprcha	2% roztok, expozice 1 min	0,2% roztok, expozice 1 min
	mechanický ruční	2% roztok, expozice celkem 2 min	

Tabulka 4 Aplikace dezinfekčního roztoku [19]

Průzkumný tým každou ampuli vezme a samostatně uloží do bezpečné uzavřené nádoby. A nabere vzorek uniklé látky. Všechny potenciálně kontaminované předměty také uloží do uzavíratelné nádoby. A odnese je do zásahového vozu. Následně dojde k označení podezřelých předmětů pomocí průvodky, která je součástí typové činnosti.

Poté se i s jistícím týmem vrátí do objektu a začne provádět dekontaminaci prostoru. Země se bude dekontaminovat pomocí chlorového vápna s vodou, které musí působit minimálně 30 minut. Po dokončení dekontaminace prostoru, přichází na řadu opětovná kontrola na chemické látky v ovzduší a na povrchu. V případě že je měření v pořádku vrací se skupiny k dekontaminační sprše. Obleky se postříkají dezinfekčním prostředkem ve stanovené koncentraci a po dobu určené tabulkou. Následně se provede opláchnutí sprchou a opouští se nebezpečná zóna. Všechny dekontaminované obleky se umístí do nádoby na použité obleky a ta se po zásahu odváží na důkladnou dekontaminaci.

Velitel povolal ostatní složky IZS, v našem případě armáda ta si místo přebírá. Zóny samozřejmě dále zůstávají, není totiž zaručeno, že se látka na místě stále vyskytuje. Nakonec sbalí všechny využívané prostředky, ty co se vyskytovali v nebezpečné zóně, musí být dekontaminovány. A návrat na stanici HZS. [26]

Obrázek 20 Rozdělení zón [23]

8.3 Shrnutí

Při tomto zásahu bude mít hlavní slovo chemická služba. Územní odbor Přerov, který by se této akce zúčastnil, je opěrným bodem chemické služby. Je zde zajišťována pohotovost tří specialistů a dojez na nejvzdálenější místo zásahu je 120 minut. Z toho vyplývá, že celou akci by zabezpečovali právě příslušníci HZS OL územního odboru Přerov. Řešení takovýchto situací je velmi obtížné. A to hned z několika důvodů, první je potřeba rychlého zásahu. Ten je brzděn pracemi na vybudování dekontaminačního stanoviště, obléknutí si obleků a přichystání si potřebných přístrojů. Druhým faktorem je pohyb potenciálně kontaminované osoby. Ihned po příjezdu je potřeba udržet osobu nebo osoby v dostatečné

vzdálenosti aby nemohlo dojít k přenesení toxinu na záchranáře. Je velmi obtížné a psychicky náročné vysvětlit osobě, že je potencionálně zasažená. Také záleží na látce, kterou mohla být zasažená, zda se účinek projeví ihned nebo až po delším časovém odstupu.

Požadavky na hasiče jsou kladeny na vysoké úrovni, zde bude hrát roli i únava. Záchranáři musí mít na sobě oblek, ten váží okolo 10 kilo a dýchací přístroj a v obleku, který není větraný, se za chvíli udělá nepříjemné horko. Při sestavování tohoto postupu jsem využil Typovou činnost a zkušenosti velitele jednotky.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo vytvoření literární rešerše, která by sjednotila informace potřebné ke krizovému řízení, a jeho výkonným orgánům. A jakým způsobem pomáhají metodologické listy katalogových činností k řešení krizových situací. U těchto listů jsem provedl analýzu a návrh specifik vybrané oblast z pohledu HZS.

Vraťme se tedy k jednotlivým probíraným tématům. Při zpracovávání jsem využil jak odbornou literaturu, tak i zkušenosti získané studiem na této fakultě. Ty mi pomohly toto téma dostatečně probrat a dojít k závěru, že krizové řízení vede k úspěšnému zvládnutí nebo alespoň zmírnění poškozujících faktorů krizových situací. Krizové řízení tvoří dvě fáze. A to fáze přípravná a realizační. Jak z názvu vyplývá, přípravná fáze se stará o krizové plánování do něho je zahrnuto obranné a civilní nouzové plánování. A druhou větví je zajištění připravenosti. Připraveností považujeme vycvičení osob, jejich akceschopnost a zajištění nezbytných potřeb. Druhou fází, tedy realizací, je řešení nastalé krizové situace.

Nejdůležitějším zákonem, kterým je vymezeno krizové řízení je krizový zákon. Ten určuje orgány krizového řízení, jejich pravomoci a povinnosti. Jsou to státní a samosprávné orgány. I některé fyzické a právnické osoby mají povinnosti při přípravě na krizové situace.

Dále jsem se věnoval oblasti IZS. Zjistil jsem, za jakým účelem byl tento systém zřízen. Jednalo se o požadavek na řešení MU většího a velkého rozsahu, k uspíšení schválení vedly záplavy v roce 1997, kde se objevil problém s kompetencemi a nebylo právně stanoveno, kdo bude velet záchranným a likvidačním pracím. Tak docházelo k neefektivnímu řízení a výsledek nebyl takový, jako v případě IZS. Hlavním koordinátorem je HZS ČR a to z důvodu jeho vybavení a předurčení pro většinu krizových situací nevojenského charakteru.

Pro splnění všech cílů práce bylo potřeba zorientovat se v metodologických listech katalogových typových činností. To vedlo k zjištění, že tvorba je založena na typizaci událostí a vytvoření scénáře k těmto událostem, který se odzkouší pomocí taktického cvičení. Toto potom celé zanalyzuje a odhalíme nedostatky, ty pak napravujeme pomocí nového vlastního řešení nebo použijeme zkušenosti ze zahraničí. Na takovéto modelové situaci určíme minimální počet sil a prostředků, povinnosti a práva jednotlivých složek. Hlavním cílem je dosáhnout souladu a maximalizovat efektivnost zásahu. V roce zpracování této práce máme celkem 14 typových činností. Tento počet zcela jistě není konečný, bude docházet k vytváření dalších a dalších souborů a samozřejmě v průběhu dojde i k aktualizaci stávajících

cích typových činností. Vybral jsem si dvě typové činnosti a to společný zásah u dopravní nehody a nález předmětu s podezřením na B-agens a toxiny. U obou typových činností jsem zpracoval analýzu z pohledu HZS a krizového řízení. První typová činnost byla zvolena na základě počtu dopravních nehod jak v Olomouckém kraji tak i celorepublikově. A druhá byla závažnější z toho důvodu, že zasažení toxinem nebo škodlivou látkou se nemusí projevit ihned. Obě jsem důkladně popsal a vymezil povinnosti, a kdo se stane velitelem zásahu. Také jsem popsal, v jakém sledu probíhají záchranné a likvidační práce, abych mohl v praktické části provést návrh konkrétní situace.

Při vytváření praktické části diplomové práce jsem vycházel tedy z analýzy provedené v teoretické části. A také jsem přihlédl ke konzultaci s velitelem jednotky, který mi osvětlil jednotlivé postupy při dopravní nehodě, jak správně provádět průzkum oblasti a hledat řešení konkrétního problému.

U dopravní nehody největším rizikem je možnost unikání pohonných látek a jejich vznícení. V moderních vozech se objevují nové typy pohonů jako je elektřina nebo hybridní pohon. Ty obsahují nebezpečné látky, které by mohly poškodit životní prostředí nebo ohrozit účastníky nehody. Problémem jsou také zaklínění pasažéři, které je potřeba vyprostit. A to tak, abychom neohrozili je ani zasahující záchranáře. Celkově je potřeba dbát na bezpečnost, té napomáhá i nárazníkové postavení vozů, tím se předchází náhodnému sražení příslušníka IZS.

Při nálezu předmětu jako v mé modelové situaci je potřeba, aby operační středisko zajistilo, aby osoba s podezřením na kontaminaci opustila prostor nálezů, ale neodcházela nebo nějak se fyzicky nekontaktovala s jinými osobami, aby nedošlo ke kontaminaci dalších lidí nebo zvířat a rostlin. U mne se jednalo o vzorky bojových látek ze vzorkovnice BCHL I. Látky jsou sice rozředěny, ale i tak můžou člověka ohrozit. Při řešení jsem vycházel z rad příslušníka chemické služby, který mě ochotně poskytl odpovědi na mé otázky ohledně detekce a zneškodňování takovýchto předmětů. Při řešení této situace záleží na klimatických podmínkách a na terénu. Proto velitel zásahu potřebuje zjistit směr větru, aby nedošlo přenesení látky vzduchem na nechráněné záchranáře. A také podle toho ustanoví zóny. Po skončení zásahu HZS se místo předává armádě nebo SÚJCHBO.

Na začátku tvorby této diplomové práce byly stanoveny její cíle a ty byly v průběhu tvorby splněny.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

The aim of this work was to create a literature review that would unite the information needed for crisis management, and executive authorities. A way to help methodological sheets of catalog operations for crisis management. In these sheets I've done the analysis and design specifics selected area from the perspective of HZS.

So back to the individual topics covered. When processing I have used professional literature and the experience gained by studying at the faculty. They have helped me enough to discuss this issue and come to the conclusion that the crisis management leads to successful no-bo at least mitigate the damaging factors of crisis. Crisis management consists of two phases. And the preparatory and implementation phases. As the title suggests, the preparatory phase provides for contingency planning into it includes defense and civil emergency planning. A second branch is to ensure preparedness. We consider the readiness of trained persons, their agility and securing the necessary supplies. The second phase, that realization is the handling of the crisis.

The most important law, which is defined crisis management is the Emergency Act. This determines the emergency management authorities, their powers and duties. They are state and local government authorities. Even some individuals and legal entities have obligations in preparing for crisis situations.

I also engaged in the field of the IZS. I found the purpose for which the system was established. It was a requirement to address MU larger and large-scale led to expedite the approval of flooding in 1997, where he discovered the problem with the competencies and has not been legally established, who will command the rescue and liquidation work. Thus causing inefficient management, and the result was not such as in the case of the IZS. The main coordinator of the Fire and Rescue Service because of its amenities and conditioning for most non-military crises.

To meet all the objectives oriented work was needed in the methodological sheets of catalog type activities. This led to the finding that the work is based on typing events and create scenarios for these events, which are tested using tactical exercises. This then throughout analyze and expose weaknesses, then correcting those using the new custom solution, or use the experience from abroad. On such a model situation, we determine the minimum number of forces and resources, obligations and rights of the individual components. The main objective is to achieve compliance and maximize the effectiveness of the interven-

tion. In this work, we have a total of 14 type activities. This number is certainly not definitive, will lead to the creation of more and more files, and of course, there will be an update during the current type of activities. I chose two type of activity and joint intervention in the traffic accident and finding subject suspected of B-agents and toxins. For both type activities, I develop an analysis from the perspective of Fire Rescue and emergency management. The first type activity was chosen based on the number of traffic accidents in the Olomouc region as well as nationwide. A second was more serious because it affected toxin or harmful substance may not appear immediately. Both I thoroughly described and defined responsibilities, and who becomes commander. I have described, in what sequence ongoing rescue and liquidation work, I could perform the practical part of the design of each particular situation.

When creating the practical part of the thesis I therefore came from the analysis made in the theoretical part. And I also took into consideration, in consultation with the commander of the unit, I lit each procedure in a traffic accident, how to properly conduct the survey area and look for solving a specific problem.

For traffic accident biggest risk is the possibility of leakage of fuel and ignition. In modern cars, there are new types of actuators, such as electric or hybrid propulsion. These contain hazardous substances that could harm the environment or endanger an accident. The problem is also wedged passengers who need rescue. And so as not to threaten them or hitting rescuers. Overall, it is necessary to ensure safety-ness, that also helps buffer status of vehicles, thereby avoiding the accidental shrinkage member of the IZS.

The finding of the subject as a model in my situation it is necessary that the operational center ensure that a person suspected of contamination left the area hit, but not leave or somehow physically contacted with others, to avoid contaminating other people or animals and plants. For me it was a sample from the sample warfare agents BCHL-I. Substances are indeed diluted, but it can endanger humans. When the solution I came from the ranks of the chemical services, which happily gave me answers to my questions regarding the detection and disposal of such items. In dealing with this situation depends on climatic conditions and terrain. Therefore, the incident commander needs to determine wind direction to prevent air transfer agent to unprotected rescuers. And accordingly constitutes the zone. After the intervention of HZS instead of forwards army or SÚJCHBO.

At the beginning of the creation of this thesis were set its goals and those were met during the creation.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HZscr.cz. In: *Historie profesionální požární ochrany v českých zemích* [online]. 2013 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/historicka-expozice-ve-zbirohu-historie-profesionalni-pozarni-ochrany-v-ceskych-zemich.aspx>
- [2] HZSCR.cz. ŠPACEK, František. *Integrovaný záchranný systém* [online]. 26. 6. 2009, 26. 6. 2009 [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-systém.aspx>
- [3] ŠENOVSÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.
- [4] HZSCR.cz. 2012. *Struktura HZSČR* [online]. [cit. 2015-05-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/organizace-organizace.aspx>
- [5] 133/1985sb. *Zákon České národní rady o požární ochraně*. 1985.
- [6] HZSCR.cz. 2009. PECL, Jan. *Jednotky PO* [online]. [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [7] HZSCR.cz. 2009. PECL, Jan. *Jednotky PO* [online]. [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/hzs-libereckeho-kraje-menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po-jednotky-po.aspx>
- [8] Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje. 2011. Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje [online]. [cit. 2015-05-08]. Dostupné z: <http://www.zzsok.cz/>
- [9] IZS – integrovaný záchranný systém. 2005., MUDr. Pavel. *IZS – integrovaný záchranný systém* [online]. [cit. 2015-05-08]. Dostupné z: <http://www.med.muni.cz/Traumatologie/uszs/izs/IZS.htm>
- [10] Policie. *Policie.cz* [online]. 2010 [cit. 2015-05-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
- [11] 2010. SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I* [online]. Praha: MV - generální

- ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2015-05-08]. ISBN 978-80-86640-59-4.
- [12] Informace krajského úřadu. 2006. Integrovaný záchranný systém a jeho význam [online]. [cit. 2015-05-08]. Dostupné z: <http://hexxa.websystem.cz/article/2220.integrovaný-zachranný-systém-a-jeho-význam/>
- [13] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Bezpečnost a krizové řízení*. Vyd. 1. Praha: Police history, 2006, 255 s. ISBN 80-864-7735-5.
- [14] RICHTER, Rostislav. *Výkladový slovník krizového řízení*. Vyd. 1. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010, 164 s. :. ISBN 978-80-86640-54-9.
- [15] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2004, 249 s. ISBN 80-861-1983-1.
- [16] Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). č. 240/2000 Sb. 2000.
- [17] HZSČR. Dokumentace IZS [online]. 2015 [cit. 2015-05-16]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- [18] Katalogový soubor typové činnosti složek IZS: při společném zásahu u dopravní nehody. STČ 08/IZS. 2009.
- [19] Katalogový soubor typové činnosti: Typová činnost složek IZS při společném zásahu Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů. STČ – 05/IZS. 2006.
- [20] Firebrno. Možné nálezy bývalého materiálu civilní obrany [online]. 2010 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.firebrno.cz/vzorkovnice-bchl>
- [21] CSLA. CHP-71 [online]. 2000 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.csla.cz/vyzbroj/chemickypruzkum/chp71.htm>
- [22] E-safety.cz. Dekonta [online]. 2013 [cit. 2015-05-19]. Dostupné z: <http://www.e-safety.cz/e-safety/eshop/2-1-Dekontaminace/0/5/10108495-Dekontaminacni-sprcha-DEKONTA-3>
- [23] Vlastní pořízené obrázky

- [24] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. Integrovaný záchranný systém. 3., aktualiz. vyd. Praha: Armex Publishing, 2008, 119 s. ISBN 978-808-6795-591.
- [25] Katalog typových činností složek IZS. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 9 sv. ISBN 978-80-7385-028-9.
- [26] Cvičební řád jednotek požární ochrany. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, 267 s. ISBN 978-80-7385-010-4.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IZS	Integrovaný záchranný systém.
HZS	Hasičský záchranný sbor.
PČR	Policie České republiky.
PO	Požární ochrana.
ZZS	Zdravotnická záchranná služba.
OOVZ	Orgán ochrany veřejného zdraví.
SÚJCHBO	Státní útvar jaderné, chemické a biologické ochrany.
AČR	Armáda České republiky.
MU	Mimořádná událost.
KS	Krizová situace.
ČR	Česká republika.
BRK	Bezpečnostní rada kraje.
HOPKS	Hospodářských opatření pro krizové stavy.
OPIS	Operační a informační středisko.
SDH	Sdružení dobrovolných hasičů.
JPO	Jednotka požární ochrany.
GŘ	Generální ředitelství.
NVS	Nástražný výbušný systém.
CAS	Cisternová automobilová stříkačka.
RZA	Rychlé zásahové vozidlo.
LPG	Liquefied Petroleum Gas.
CHP	Chemický průkazník.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Proces krizového řízení [15]	13
Obrázek 2 Uplatnění základních částí systému HOPKS[15].....	22
Obrázek 3 Složky IZS[12]	25
Obrázek 4 Struktura HZS ČR[4]	27
Obrázek 5 Struktura řízení IZS[9]	32
Obrázek 6 Varianta 1A využití všech dostupných prostředků[18].....	40
Obrázek 7 Varianta 2A dopravní nehoda na dálnici [18]	41
Obrázek 8 Varianta 3A nehoda v středním pruhu [18].....	41
Obrázek 9 Členění místa společného zásahu IZS[19]	45
Obrázek 10 Místo vzniku dopravní nehody [23]	50
Obrázek 11 Popis rozmístění havarovaných vozů [23]	51
Obrázek 12 CAS24 Scania [23].....	52
Obrázek 13 Postavení sil jednotek IZS u DN [23]	54
Obrázek 14 Detekční přístroj CHP-71 s detekční trubičkou [23].....	59
Obrázek 15 Detekční papírky [23].....	60
Obrázek 16 Přetlakový oblek OPCH-90 [22]	60
Obrázek 17 Vybavení vozidla IVECO CHA-2 [23].....	61
Obrázek 18 Dezinfekční přípravek Hvězda [23]	62
Obrázek 19 Dekontaminační sprcha [22]	62
Obrázek 20 Rozdělení zón [23]	64

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Krizové stavy [16]	19
Tabulka 2 Základní tabulka plošného pokrytí území ČR jednotkami PO[6]	29
Tabulka 3 Operační hodnota jednotek PO dle kategorií[7]	30
Tabulka 4 Aplikace dezinfekčního roztoku [19]	63